Opłata pocztowa uiszczona ry zaltem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 2 (995 | Łódź, Poniedziałek 3 Stycznia 1927 | פינפטער יאהרגאנג | לאָדז, מאָנטאָג כט טבת תרפ"ז. | Nr. 2 995

אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-71

געשטאָרבען אחד-העם.

ירושלים, 2 (טעלעגראַפיש דורך יט"א) היינט 5 אַ זייגער פאַרטאָג איז אין תל-אביב, אין זיין אייגענער וואוינונג, אין עלטער פון 71 יאָהר געשטאָרבען דער גרויסער יודישער פילאָזאָף, שריפטשטעלער און אידעאָלאָג פון יודישען נאַציאָנאַלען געדאַנק אשר ניזבורג (אחד-העם).

אחד-העם איז געבוירען געוואָרען אין יאָהר 1856 אין סקוויר (קיעווער גובערניע) אין אַ רייכער חסיד'ישער משפחה. ער האָט בעקומען אַ רעליגיעזע ערציהונג און שוין אלס 16-יאָהריגער בחור איז ער געוואָרען בעקאַנט מיט זיין גרינדליכער קענטניש פון תלמוד. ער האָט זיך אויך זעהר שטאַרק אָפּ געגעבען מיט'ן שטודירען די פילאָזאָפישע ווערק פון דער שפּאַניש-אַראַבישער עפּאָכע.

צו 17 יאָהר האָבען די עלטערן חתונה געמאַכט ווייזער בן-חד, נאָר ער איז ווייטער פערבליבען וואוינען ביי זיינע עלטערן, און פאָרגעזעצט זיין שטודיום.

אין יאָהר 1878 איז ער אָפּגעפאָהרען קיין אָדעס, וואו ער האָט זיך געגרייט צו אַ מאַטורא-עקזאַמען.

אין יאָהר 1882 איז ער אָפּגעפאָהרען קיין אויסלאַנד און פערבראַכט, 2 י. אין ווין, בערלין און ברעסלוי. נאָכ'ן אומקעהרען זיך צוריק קיין אָדעס, האָט ער זיך צונויפגעטראָפען מיט די דעמאָלסטיגע חובבי-ציון.

אין 1889 האָט ער אָבגעדרוקט אין „המליץ" אַן אַרטיקעל אונטער'ן קעפּעל: „לא זה הדרך", וועלכען ער האָט צום ערשטען מאָל אונטערגעשריבען. מיט'ן פּסעוודאָנים „אחד-העם". אין דעם דאָזיגען אַרטיקעל האָט ער שאַרף קריטיקירט די דעמאָלטיגע „חיבת-ציון"-בעוועגונג און האָט אָנגעוויזען, אַז איידער זיך אָנצושטרענגען פאַר דער ווידער-אויפלעבונג פון לאַנד, דאַרף מען זיך בעמיהען וועגען אַ גייסטיגע ווידער-אויפלעבונג פון פאָלק.

דער דאָזיגער אַרטיקעל פון „אחד-העם" האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען ווידער-קול אין דער יודישער און יודיש רוסישער פּרעסע פון יענער צייט און אחד-העם איז געוואָרען געצוואונגען אָפּ-ציענטפערען מיט אַ צווייטען אַרטיקעל. ווייט דאַן האָט ער שוין געדרוקט אַר-טיקלען און גרעסערע מאמרים אונטער-שרייבענדיג זיך מיט דעם זעלבען נאָ-מען.

אחד-העם האָט ביי אַ געלעגענהייט אַליין דערצעהלט, אַז בעת ער האָט אָנ-געשריבען דעם ערשטען אַרטיקעל, האָט ער נאָר געמיינט אויסצודריקען זיין מיינונג גישט אַלס פּובליציסט, נאָר אַלס „איינער פון פאָלק" (אחד-העם) אָבער דער פּסעוודאָנים איז שוין אַזוי ווייטער געבליבען.

אין יאָהר 1890 האָט אחד העם אָר גאַניזירט די ליגע אונטער'ן נאָמען „בני-משה", וועלכער האָט געשפּילט אַ בעדייטענדע ראָליע אין דער חובבי-ציון-בעוועגונג.

אין 1891 האָט ער בעזוכט ארץ-ישראל און האָט שפּעטער פערעפענטליכט אין אַן אַרטיקעל „אמת מארץ-ישראל" אַ שאַרפע קריטיק געגען דער סיסטעם לאַזיגקייט פון דער פּאַלעסטינא-קאָלאָ-ניזאַציע. דאָס זעלבע האָט ער אויך געמוזן נאָך זיין צווייטען בעזוך אין יאָהר 1893.

אין דער זעלבער צייט איז ערשי-נען זיין „עבדות בתוך חירות", וואָס האָט געמאַכט אַ געוואַלטיגען רושם. דאָס איז געווען אַ קריטיק געגען די אַסימילאַציע-טענדענצען אינ'ם מערב-יודענטום.

אין 1894 האָט אחד העם פערעפענט-ליכט אַ פּראָיעקט פון אַ יודישער ענצי-קלאָפּעדיע און אין 1896 האָט ער אָנ-געהויבען אַרויסגעבען דעם מאָנאַט-זשורנאַל „השלוח", וועלכען ער האָט רעדאַגירט ביז 1902. אין דעם זשורנאַל האָט ער געפיהרט אַ שאַרפען קאַמף מיט'ן פּאָליטישען ציוניזם, וועלכער האָט זיך אָנגעהויבען אַלץ מעהר פער-שטאַרקען. גאַר שאַרף איז ער אַרויס-געטרעטען געגען ד"ר הערצל'ס „אַלט-ניי-לאַנד", אויף וועלכען ס'האָט אויך שאַרף געענטפערט ד"ר מאַקס נאָרדוי.

אחד-העם'ס פאָרמולירונג צו דער

(ענדע זעה 5-טע זייט).

צוזאַמען מיט'ן גאַנצען נאַציאָנאַלען יודענטום שטעהען מיר אין טיפען טרויער איינגעהילט ביים קבר פון גרויסען נאַציאָנאַלען יוד, דענקער און שריפטשטעלער

אחד העם (אשר גינזבורג) נ"ע

וועלכער איז געכטען געשטאָרבען אין תל-אביב אין עלטער פון 71 יאָהר.

די פערוואַלטונג פון יודישע ליטעראַטען און זשורנאַליסטען - פעראיין אין לאָדז.

מיר פעראייניגען זיך אין טרויער פון גאַנצען נאַציאָנאַל-פיהלענדען יודענטום, צוליב'ן טויט פון

אחד העם (אשר גינזבורג) ז"ל

רעדאַקציע „נייער פאָלקסבלאַט".

אכטונג, קאָנדיטאָר-מייסטערס!

דער קאָנדיטאָר-פעראיין פאָדערט אויף אַלע איהרע מיטגלידער צו קומען אויף

א פערזאמלונג

היינט מאָנטאָג, דעם 3. יאַנואַר 1927, 7 אַ זייגער אָוונט אין לאָקאַל פון האַנדווערקער-קלוב (פּאָלודניאָווע 4) וועגען זעהר וויכטיגע פאַך-פראַגען, וואָס איז זעהר וויכטיג פאַר יעדען מיטגליד.
261

עס איז דורכאויס נויטיג יעדענס אָנוועזענהייט! די פערוואַלטונג.

מודעה לאפרושי מאיסורא

אַלע יודישע קונים ווייסען שוין, אז געשחט'ענע גענז ביי יאָסעל פּיאַן, ווסכאָדניא 15 איז באיסור נבלה וטרפה, יעצט זענען מיר מפרסם, אַז מ'זאָל ניט קויפען געשחט'ענע גענז אויף פ'ער ביי זיין איידעם לובעצקינסקי, צעגעלניאַנאַ 39 אויך וואָס זיין שטרענגע קאָנטראָלעס, וועלכער געגזלער וועט ביי זיי קויפען וועט ווערען געאַסר'ט. בכלל זאָל יעדער קונה אַכטונג געבען ביי גענז אָדער אינדיקעס, עס זאָל האָבען די פּלאָמבע כשר לאָדז.

ועד הרבנים עם ועד הכשרות. 262

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 43 יאָהר מיין ליבע פרוי, אונזער ליבע מוטער, שוועסטער און שוועגערין נ. ע.

מלכה אשת ר' אברהם נ"י גליקסמאַן

(פון דערהיים זיירע' מסטריקאָו).

די לוויה קומט פאַר היינט, מאָנטאָג, 12 אַ זייגער מיטאָג פון טרויער-הויז גדאַנסקאַ (דלוגאַ) 31, וועגען וואָס עס טיילען מיט

די אין טיפּען טרויער הינטערבליבענע פאַמיליע.
259

נדהמים ונרעשים הננו לרגלי השמיעה המעציבה שהגיעה אלינו מארץ-ישראל ע"ד האסון הגדול, שקרה לעם העברי בהלקח מאתנו מנהיגנו הרוחני, אביר הסופרים, הלוחם הלאומי הגדול,

אשר גינזבורג (אחד-העם) ז"ל

חבל על דאבדין ולא משתכחין!

ועד ההסתדרות הציונית בלודז,
הועד ל„קרן-היסוד" בלודז,
הועדה המאוחדת ל„קרן-הקימת לישראל" בלודז,
המשרד הארץ ישראלי בלודז.
265

טעאַטער „סקאַלאַ" צעגעלניאַנאַ 18.

מיטוואָך, דעם 5. יאַנואַר, פּונקטליך 8.30 אַ זייגער אין אָוונט קומט פאָר אַ

פייערליכע פערזאמלונג

אויף וועלכער דער עהרען-גאַסט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פּוילען, געגעראַל פון דער ענגלישער אַרמעע

סיר ווינדהאם דידס,

געוועזענער ציוויל-סעקרעטאַר (מיניסטער-פּרעזידענט) פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג אין ירושלים, וועט אַרויסטרעטען מיט אַ רעדע אויף דער טעמע:

„דער ציוניזם און די פּאָליטיק פון דער בריטישער אימפּעריע"

בילעטען צו בעקומען אין ציוניסטישען ביוראָ (צעגעלנ. 4), ביי ה' ח. גורין (נאָוואָמיעסקאַ 15), ביי ה' הערשקאָוויטש (פּעטריק. 70) און אין טאָג פון דער פערזאַמלונג - פון 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג ביי דער קאַסע פון טעאַטער „סקאַלאַ".
257

די יודען אין איצטיגען ליטע.

אנגעשפרעך מיט׳ן פאָרזיצער פון דער יודישער סיים-פראַקציע דר. ראַבינסאָן

קאָווגע. (יט״אַ). אין אַ געשפרעך מיט׳ן מאָרשטעהער פון דער יט״אַ האָט דער פאָרזיצער פון דער יודישער סיים-פראַקציע ד״ר ראָבינזאָן זיך אַרויס געזאָגט ״עגען דער לאַגע פון די יודען אין ליטע, וואָס האָט זיך געשאַפען נאָך דער לעצטער איבערקעהרעניש.

— מען דאַרף פעסטשטעלען — האָט געזאָגט ד״ר ראָבינזאָן — אַז דער צושטאַנד, וואָס האָט זיך געשאַפען נאָך דער איבערקעהרעניש פון 17-טען דעצעמבער האָט זיך סטאַבּיליזירט דורך אַ לעגאַליזירונג אָדער קאָנסטיטוציאָנאַליזירונג — זאָל מען דאָס אָנרופען ווי מען וויל.

עס איז אויסגעמיטען געוואָרען אַן אָפענער בירגער-קריג. פאָרמעל עקזיסטירט שוין נישט דער צוזאַמענבונד צווישען די מינדערהייטען, אָבער פאַקטיש איז פאַרהאַן אַ געמיינזאַמקייט פון די אינטערעסען פון די מינדערהייטען. די שטעלונג פון דער נייער רעגירונג צום מינדערהייטס-פראָבּלעם איז נאָך נישט קלאָר פאָרמולירט.

וואָס שייך אונז יודען, ווייסען מיר, אַז דער איצטיגער פרעמיער-מיניסטער פראָף. וואלדעמאראס איז דער פערפאַסער פון דער בעקאַנטער מינדערהייטס-דעקלאַראַציע, וואָס איז אונטערגעשריבען געוואָרען אין פּאַריז. אויף דער לעצטער סיים-זיצונג האָט דער פרעמיער געלויבט די יודישע מינדערהייט, צי וועט דער פרעמיער אין יאָהר 1927 פיהרען די זעלבע פּאָליטיק, וואָס ער האָט געפיהרט אין יאָהר 1920, וועט אונז ערשט ווייזען די צוקונפט״.

אין ווייטערן פערלויף פון געשפרעך האָט ד״ר ראָבינזאָן ערקלערט זיין אָנוועזענהייט אויף די ערשטע צוויי זיצונגען פון דעם געשעפטסלאַנטעם פאַרלאַמענט, כדי עס זאָל נישט ענטשטעהן דער איינדרוק, אַז די גאַנצע יודישע געזעלשאַפט שטעהט אין אָפּאָזיציע צו דער נייער אָרדנונג. עס אונטערליגט נישט קיין שום צווייפעל, אַז מינדעסטענס אַ געוויסער טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג איז בשום אופן נישט געגנעריש געשטימט לגבי דער ניי געשאַפענער אָרדנונג. דאָס האָט געמוזט אונטערגעשטראָכען ווערען, און עס איז געשעהען דורך דער אָנוועזענהייט פון איין יודישען דעפּוטאַט אויף די סיים-זיצונגען נאָך דער איבערקעהרעניש.

וואָלט עס נאָר אַזוי געווען.

ערשט איצט הויבט די רומעניש רעגירונג אָן צו קעמפען געגען די עקסצעסען.

בוקאַרעשט, 2 (ספ. טעל.) אויף די גאַסען פון בוקאַרעשט איז אַרויסגעקלעבט געוואָרען אַ בעקאַנטמאַכונג, אַז פאַר אַרויסרופען עקצעסען וועט מען בעשטראָפט ווערען מיט תפיסה.

פאַסטענס פון רבנים און קהלה-בעאַמטע.

קענען אויסלענדישע יודען פערנעמען איז דײַטשלאַנד.

בערלין. (י.ט.א.) ביז איצט האָט מען אין דייטשלאַנד אין יעדען פאַל, ווען אַן אויסלענדישער יוד האָט געזאָלט בעקומען אַ פּאָסטען פון אַ רב אָדער אַ קהלה-בעאַמטען געדאַרפט בעקומען אַן ערלויבניש פון דער מאַכט.

אין לעצטען נומער פון דער אַמטליכער צייטונג פון דער פרייסישער רעגירונג איז פערעפענטליכט געוואָרען אַ פעראָרדנונג, לויט וועלכער די אַלטע פאָרשריפטען זענען בטל געוואָרען און פון איצט אָן וועט מען נאָר דאַרפען מעלדען די מאַכט וועגען דעם פערנעמען פון אַזאַ פאָסטען דורך אַן אויסלענדער און די מאַכט וועט נישט מאַכען קיין שום שטערונגען.

מיר מעגען זיך לערנען פון ווילנע!

אַ פיינע מתנה, ס׳איז אָבער דאָ אַ תנאי דערביי.

ווילנאָ, 2 (טעלעפאָניש) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון שטאָדט-ראַט איז אָן דעבּאַטען אָנגענומען געוואָר׳ן דער בּיודזשעט אויף די ערשטע 3 חדשים פון יאָהר 1927. דערפאַר האָט אָבער אַ לאַגע און אינטערעסאַנטע דעבאַטע אַרויסגערופען דער ענין וועגען איבערנעהמען דורך דער שטאָדט דעם פּוילישען טעאַטער - בנין אויף פּאָהוליאַנקע.

די זאַך איז אַזוי:

דער דאָזיגער טעאַטער-בנין געהערט צו איינצע פערזאָן, פון וועלכע די הויפּט-שותפים זענען די ה״ה קאָרווין-מילעצקי, זאַוואַדזקי און אָסקירקאָ. פאַר דער מלחמה האָט דער בנין אָפּגעקאָסט איבער 220.000 רובל. איצט ווילען זיי דעם טעאַטער אַוועקשענקען דער שטאָדט, וועלכע זאָל איבערנעהמען די חובות, אַנ׳ערך 100.000 גילדען. דעם ערשטען פערטעל יאָהר וועט אויסקומען צו צאָהלען בלויז 5000 גילדען.

צווישען די פּונקטען איז אָבער דאָ איינער, אין וועלכען די מנדבים שטעלען אַ תנאי, אַז אין טעאַטער זאָל מען מעגען שפּילען נאָר פּויליש.

געגען דאָזיגען פּונקט זענען אַרויסגעטראָטען די יודישע ראָטמענער, וועלכע האָבען אָנגעוויזען, אַז אַ חוק דעם, וואָס דאָ שטעקט אַ בעגרענצונג פאַר יודען, איז עס סתם נישט שעהן: עס וועט זיך בעקומען, אַז, למשל, איטאַליענער, וועט מען נישט מאָרען זינגען דאָרטען, אָדער אַנ׳אַנדער שפּראַך.

די יודישע ראָטמענער האָבּע דעריבער געפאָדערט, אַז מען זאָל דעם פּונקט נישט אָננעמען. דאַן זענען אַרויסגעטרעטען אַ רייה פּוילישע ראָטמענער, וועלכע האָבען זיך בעמיהט צו דערווייזען, אַז מען מיינט דאָ נישט יודען, פערקעהרט, אויב עס וועט סובסידירט ווערען אַ פּוילישע טרופּע, וועט דאָס יודישע טעאַטער אויך בעקומען דעם אַנטישפרעכענדיגען פראָצענט, אַז דער בנין איז די פּאָליאַקען זעהר טייער, אַלס אַ אָנדענקונג פון יענער צייט, ווען פּויליש איז געווען פערבאָטען א.א.וו. זיי האָבען אויך אָנגעוויזען, אַז דער דאָזיגער פּונקט איז אַ בּפירוש׳ער תנאי פון די מנדבים, פון וועלכען זיי ווילען זיך נישט אָפּזאָגען און געבעטען נישט צו טאָרמאָזירען די זאַך.

די יודישע ראָטמענער האָבען דאַן געמאַכט אַנ׳הפסקה און ס׳איז געבליבען, אַז היות ווי דאָס איז אַ שעהנע מתנה און כדי נישט צו בעליידיגען די נאַציאָנאַלע געפיהלען פון די פּאָליאַקען, ווילען די יודען אויך מסכים זיין אויף דעם פּונקט. ס׳איז אָבער אָנגענומען געוואָרען דער יודישער פאָרשלאָג, אַז דער שטאָט-ראָט זאָל בעפולמעכטיגען דעם מאַגיסטראָט, ער זאָל זיך ווענדען צו די מנדבים אַז אין אויסנאַהם פאַלען זאָל מען מעגען שפּילען אויך אויף יודיש אין אַנדערע שפּראַכען.

„אויסלייז-געלד פאַר זינד פון די אבות“

דער גרויסער ערפאָלג פון קריסטליכען

25-מיליאָן-דרייוו אין אַמעריקאַ.

ניו-יאָרק, (יט״אַ). דער אויפרוף פון גענעראַל פערסינג און אַנדערע מיטגלידער פון קריסטליכען קאָמיטעט צו שאַפען אַ פאָנד פון 25 מיליאָן דאָלאַר, אַלס הילף פאַר די מזרח-אייראָפּעאישע יודען, האָט געפונען, ווי מיר האָבען שוין טעלעגראַפיש מיטגעטיילט, אַ שטאַרקען אָבּקלאַנג אין גאַנץ אַמעריקאַ. פון אַלע טיילען פון לאַנד קומען אָן אין קאָמיטעט נדבות און אויסדריקען פון סימפּאַטיע פאַר דער אַקציע.

דער פּרעזידענט פון דער פעדעראַציע פון אַמעריקאַנער קירכען דר. פאַר קעס קערמען און ריכטער וויקטאָר דאָולינג האָבען ערקלערט דעם פאָרשטעהער פון דער י.ט.א., אַז די לעצטע פאָלקס-פערזאַמלונג אין דער קאַטעדראַלע פון הייליגען דושאָן האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקע בעוועגונג לטובת דער הילפס-אַקציע. צו דער בעוועגונג האָט זיך אויך אָנגעשלאָסען דער איינפלוסרייכער קאַטוילישער אָרדען „ריטער פון קאָלומבוס“. דער פּרעזידענט פון דער אַמעריקאַנער אַרבייטער-פעדעראַציע וו. גרין האָט ערקלערט, אַז ער וועט מיט אַלע קרעפטען אונטערשטיצען די קאָמפּאַניע. אויך די קרייזען פון דער ערלעזונגס-אַרמעע שטיצען אונטער די אַקציע. אַ כאַראַקטעריסטישער צושריפט מיט אַ נדבה האָט דער קאָמיטעט בעקומען פון אַ פערוואָרפענעם קאַנאַדישען דאָקטאָר. אין בריף ווערט געזאָגט: „איך שיק מיין גראָשען צו העלפען די יודען אַלס אויסלעזונג פאַר די זינד פון מיינע אבות“.

אין ביוראָ פון דער יודישער טעלעגראַפען אַגענטור אין ניו-יאָרק קומען אָן פיל נדבות פון קריסטען. צווישען אַנדערע איז אויך אָנגעקומען אַ נדבה פון בישאָף שאַרל ברענט, וועלכער האָט אויך בייגעלעגט אַ בריף אין וועלכען דער בישאָף ווינשט ערפאָלג דעם דרייוו פון קריסטליכען קאָמיטעט צו העלפען די יודען.

צוואַנציג טויזענד אַרבּייטסלאָזע אין פּאַריז

צווישען זיי — אַ סך יודישע אַרבּייטער.

לויט די צייפערען, וועלכע מ׳גיט אָן אין די אַרבּייטער-סינדיקאַטען, איז דאָ אין פּאַריז 21,000 אַרבּייטסלאָזע, און 100,000 אַרבּייטער, וועלכע זענען בעשעפטיגט נישט מעהר ווי 20 ביז 24 שעה אַ וואָך.

אויף דער אַרבּייטער-בערזע איז פולגעפּאַקט פון אינדוסטריה אָן. דערהויפּט זעהט מען אַרבּייטער פון דער אויטאָ-בראַנזשע.

אויך אין לעדער-בראַנזשע איז די אַרבּייטסלאָזיגקייט אַ בעדייטענדע. אויף 26,000 אַרבּייטער, וועלכע זענען בעשעפטיגט אין דער אינדוסטריע, זענען אַ העלפט אַרבּייטסלאָזע.

נאָך ערגער איז אין נאַנסי, וואו פיל פאַבּריקען ווי: ספיר, דעוויל, לעווי זענען איינגאַנצען געשלאָסען. 5 000 אַרבּייטער זענען אָהן ברויט.

אויך אין דער קאָפעליושען-בראַנזשע איז די לאַגע נישט בעסער. אויף 4.500 אַרבּייטער אין פּאַריז זענען 3,000 אַרבּייטסלאָז. פון סעפּטעמבער אָן, איז נישטאָ מעהר קיין בעשטעלונגען אין דער מענער שאַפּעלערי בכלל.

דער קריזיס בעגרעניצט זיך נישט אויף איין בראַנזשע און נעהמט אַרום אַפילו די שאָפערען פון טאַקסי׳ס, וועלכע בעקלאָגען זיך, אַז זיי האָבען אויף 40 פּראָצענט קנאַפּער קליענטען.

פון די אַלע אַרבּייטסלאָזע, איז דאָ אַ גרויסער פּראָצענט יודישע אַרבּייטער.

— —

עד מתי עצל תשכב?
ווי לאַנג וועסטו וואַרטען מיט דיינע איצטיגע און פאַר׳-מלחמה׳דיגע וועקסלען?

מתי תקום משנתך?
ווען וועסטו קומען אין ביוראָ

17 פּעטריקאָווער 17

2-טען הויף, פאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס׳ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס לויט׳ן אויסטאַוו, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אָפּאָזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו, ביטעס וועגען דירה אין אוזשאָנד ראָזיעמטשי און אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראָווינעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

רעכט-קאָנסולענט י. מאַנעלאַ,
פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52
שנעל, רעיעל און ביליג!

Lek. Dentysta
Jakób Botwinik
געאַרבּייט אין דער לאָדזשער קראַנקען-קאַסע איבער 4 יאָהר, נעהמט יעצט אָן מעגליך, אויסער שבת פון 3 ביז 9 אָוונט אויף דער

נאָוואָמיעסקאַ 26, פראָנט 2. שטאָק

היילען, פּלאָמבירען, צאָהן-ציהען אָהנע שמערצען, קינסטליכע ציינער, קראָנען און גאָלד-בריקען.

צוגענגליכע פּרייזען.

פאַר מיטגל. פון קראַנקען-קאַסע און זייערע פאַמיליעס זעהר ביליג.

פערקויף פון פערשידענע

הערינג, קהלען ווי אויך עסיג-עסענץ

הורט און דעטאַיל מיט די ביליגסטע פּרייזען

ש. מאַלאַמוט, זגערזשער 1

אַלטע-מאַרק 15 טעלעפ. 31-55

נאָכ׳ן געשעפט שליסען טעלעפ. 39-39.

2337

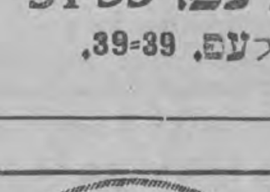

פּ אָדערט איבעראַל

נאָר פּאַטענטירטע

פעלד-בעטען

פערזעהען מיט דער פאַבּריקס-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען.

אויך שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אַמעריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, שאַטקאָווע און געבעטע מאַטראַצען.

ביליגסטע פּרייזען! רעעלסטע בעהאַנדלונג! ביליגסטע פּרייזען!

לאָדז, פּולנאָצנאַ 24.

אכטונג!

די לאַנגיעהריגע בעוואוסטע פאַבּריק פון

שאַמאָט-אייוועןאון קוכען

– פון –

וואָלטשאַנסקאַ 63

איז אויף שטענדיג פערזעהען מיט אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע שאַמאָט-אייוועןאון קוכען. אינלענדישע און אויסלענדישע ביליג און פּינקטליך! מיט אַכטונג 810

ש. ראָזענבלום.

פּריוואַט-וואוינונג דזיערנאַ 24.

Czopki Hemorojdalne Gąseckiego

(מיט׳ן העהנגעל) בעזייטיגען וועהטאָג, ברענונג, בייסעניש, פערקלענערן געשווירען.

עס פערקויפען די אַפּטייקען. 1462

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז. 3. יאַנואַר. 1927

אונמעגליך
„ווי הײַנט מעגליך“.

אַ טייל יודישע סטודענטען פון די רומענישע אוניווערזיטעטען האָט שוין עמיגרירט פון לאַנד, און איז אַוועק זוכען מזל אין דער פרעמד—אַוועק זוכען יושר אין אַנדערע לענדער, וואָס זענען פערבונדען אין דער פעלקער - ליגע וועלכע דאַרף האָבען ממשות'דיגע בעווייזען פון די רומענישע פערהעלטנישען, און קאָנען נישט פערדייען קיין אויפגערעגטע פראָטעסטען (ווי וועהגעשרייען אויפ'ן אַדרעס פון דער פעלקער-ליגע דאַרפען געהאַלטען - ווערען אין ראַמאַנסען-סטיל, און ווערען אַרויסבעזונגען, וועניגסטענס, לויט די כללים פון פאַשיסטישען בעל-קאַנטאָ...)

משמעות אָבער, אַז נישט אַלע יודישע סטודענטען האָבען געקאָנט עוקר זיין פון רומעניען און אַ דעלעגאַציע פון די שרידי-הפליטה האָט זיך געווענדעט צום בילדונגס-מיניסטער, וועלכען זיי האָבען מיטגעטיילט מכח דעם, אַז די יודישע סטודענטען זענען אויסגעשטעלט אויף אונאויפהערליכע אָנפאַלען און בעליידיגונגען מצד זייערע קריסטליכע קאָלעגען מחוץ די אוניווערזיטעט-געביידעס.(אַ נישט האָט דאָך נעבעך דער רומענישער בילדונגס-מיניסטער גאָרנישט געוואוסט וועגען דעם. וואָרום... בילדונג און קרימינאַלאָגיע זענען דאָך פערשידענע זאַכע !)

האָט זיי דער בילדונגס-מיניסטער פעטראָוויצי רוהיג אויסגעהערט, און צוגעזאָגט, אַז „ווי ווייט מעגליך“ וועט ער זיך אַרייגלעגען אין דעם ענין.

אַזאַ איז געווען די תשובה: „ווי ווייט מעגליך“, און פאַר אונז, מחוץ לאַרץ, איז די תשובה נאָך אַ קלאָהרערע: „עס איז אונמעגליך“—

צו שפּאַלטען די קעפ פון די רומענישע סטודענטען, און אַרויסנעהמען פון זיי די כוליגאַנישע פערברעכערישע נייגונגען איז פּמעט ווי אונמעגליך.

דאָרט, וואו כוליגאַנעריע דיקטירט ריקזיכטלאָז דער רעגירונג איהר שטעלונג צו יודען, און די לעצטע מוז אָננעהמען אַ פולפן מויל וואַסער און שווייגען און אַפילו כשר'ן די „בילדונגס-טעטיגקייט“ פון די רומענישע סטודענטען, כדי צו פערפעסטיגען די אייגענע פּאָזיציע — דאָרט מוז דער „ווי ווייט מעגליך“ אויסגעטייטשט ווערען, אַז אָפּשטעלען דעם אומרעכט איז אונמעגליך, און, פערקעהרט, עס איז דאָרט דאָ אַ וועג פון ווייטע און ברייטע מעגליכקייטען...

און אָט צו די מעגליכקייטען מוז געמאַכט ווערען אַ סוף צי פון אינעווייניג, צי פון דרויסען! מן.

הויכע אויסצייכנונגען פון ווינער יודען.

ווין. (יט"אַ). די פראַנצויזישע רעגירונג האָט נאָמינירט דעם בעקאַנטען ווינער אַרכיטעקט פראָפ. יוסף האָפמאַן, אַ יוד, אַלס אָפיציר פון עהרען-לעגיאָן.

דער פּרעזידענט פון דער עסטרייכישער רעפובליק דר. הייניש האָט בעשאָנקען דעם רעדאַקטאָר פון „ווינער מאָנטאַגבלאַט“ ה' יוליוס אויפרימני מיט'ן גאָלדענעם אָרדער פון דער רעפובליק פאַר זיינע פערדינסטען אויפ'ן געביט פון פאָלקס-בילדונג.

יוליוס אויפרימני האָט אַמאָל געהערט צו די נאָהענטע מיטאַרבייטער פון טעאָדאָר הערצל און האָט אַ לאַנגערע צייט זיך אונטערגעשריבען אַלס פאַר אַנטוואָרטליכער רעדאַקטאָר פון ציוניסטישען אָרגאַן „די וועלט“.

Dr. L. LEWITAN

נעהמט אָן אין דערהיים פון 5 ביז 7 אַוונד צו קליניק-פרייזען. !!!

31 גדאַנסקאַ 31.

ביי די יודען פון נעאפאל.

פעליעטאָן פון מיין טאָג-בוך — פון — ראובן ברײנין.

איך האָב היינט קענען געלערנט אַן אינטערעסאַנטען רב.

איך האָב בעזוכט דעם ראַבינער סעדית טערעסקאַ, וועלכער וואוינט אין דעם הויז פון דער איינציגער סינאַגאַגע אין נעאַפאָל, אויף דער גאַס קאַפּעלא וועטשיאַ 32.

די סינאַגאָגע געפינט זיך אין אַ שמוציגען הויף, פול מיט הייזער, וואָס דערמאָנען די אַמאָליגע געטאָס. אַ גאַנצע כאַפּטע קריסטליכע קינדער האָבען זיך געשפּילט און געשטיפט אין הויף.

אויף ברייטע טונקעלע טרעפ (וואָס דערמאָנען די טרעפ פון אַ מיטעלאַלטערליכען מאָנאַסטיר) בין איך אַרויפגעגאַנגען צום ראַבינער אויפ'ן דריטען שטאָק.

אין דער פינסטער האָב איך אָנגעקלונגען. ברייטע שווערע טירען האָבען זיך לאַנגזאַם און פאָרזיכטיג געעפענט. ווי עס שיינט קומען אַהער בעזוכער זעהר זעלטען.

איך האָב אַריינגעשיקט מיין וויזיטקאַרטע צום ראַבינער, און ער איז גלייך אַרויסגעקומען צו מיר און מיט זעהר אַ פריינדליכען גוטמוטיגען פנים האָט ער מיך בעגריסט. מיין נאָמען איז איהם געווען בעקאַנט. ער האָט אויך געלייענט אין דער איטאַליעניש-יודישער צייטונג וועגען מיין בעזוך ביי לואידזשי לוצאַטי, דעם געוועזענעם פרעמיער-מיניסטער אין רוים.

איך האָב געזעהן פאַר זיך אַ זקן פון אַ יאָהר זיבעציג, מיט זעהר אַ כאַראַקטעריסטישען, שאַרף געשניטענעם פנים. ער זעהט אויס ווי אַ קריסטליכער פריסטער: אין הויז איז ער אויך געווען בעקליידט אין שוואַרצע פריסטערליכע מלבושים.

אַ פעסט-געבויטער, לוסטיג-וויציגער זקן. ער רעדט אַ פליסיגען קאָרעקטען העברעאיש, מיט דער שפּאַניאָלישער בעטאָנונג און אויסדרוק איז גוט בעקאַנט מיט די נייעסטע ווערטער, וואָס זענען געשאַפען געוואָרען פאַר דער לעצטער צייט אין ארץ ישראל אינ'ם טעגליכען געברויך.

אינ'ם ווייטערדיגען געשפּרעך מיט'ן רב, האָב איך זיך געקענט איבערצייגען, אַז ער האָט געלערנט תלמוד און מדרשים אין ליוואָרנא ביי בעקאַנטע רבנים.

איך האָב דעם רב פאַנאַנדערגעפרעגט וועגען די יודען אין נעאַפאָל, און וועגען זייער פערהעלטניש צו יודישקייט. איך האָב זיך פערבענקט נאָך אַ יודען, פון וואָס פאַר אַ שנים און שטייגער ער זאָל נישט זיין — אָן, נישט אייבער אויף אַ רפואה.

און איך גיב דאָ איבער דעם תמצית פון דעם, וואָס דער ראַבינער סעדיה טערעסקאַ האָט מיר דערצעהלט וועגען זיין געמיינדע:

אין נעאַפּאָל געפינט זיך פינף הונדערט יודישע נפשות. זיי זענען צעשפּרייט איבער דער גאַנצער שטאָט. אויסערליך איז זיי זעהר שווער אונטערצושיידען פון עכטע איטאַליענער. אַ סך קריסטליכע איטאַליענער איז לייכט אָנצונעהמען פאַר יודען.

דער גרעסטע טייל פון די יודען אין נעאַפּאָל זענען רייכע אינדוסטריעלער אָדער גרויסע געשעפטס-לייט. די איבעריגע זענען וואוילהאַבענד און גוט בעזאָרגט מיט פרנסה. קיין אָרימע יודען צווישען זיי איז אַבסאָלוט נישטאָ. נישט אַ סימן.

ווען איך וויל מעורר זיין מיין רייכע געמיינדע, זיי זאָלען געבען צדקה — איז נישטאָ וועמען צו געבען. און ווען איך זאָל פאַר זיי פּרעדיגען וועגען דער שעהנסטער יודישער מדה צדקה צו געבען, וועלען זיי מיך פרעגען: וועמען געבען? אין אונזער שטאָט, אין נעאַפאָל, איז מאַן'י נישטאָ קיין בעדערפטיגע. פאַר די נויטליידענדע ברידער אין אַנדערע לענדער האָבען זיי נישט קיין האַרץ און קיין זין. פון ציוניזם האָבען זיי נישט געהערט און ווילען נישט הערען און וויסען. די יודען אין מזרח-אייראָפּאַ רעכענען זיי נישט פאַר ברידער — קיין צוזאַמענהאַנגס-געפיהל. דאָס ברידערליכע איז אין זיי טויט.

ווען עס איז דאָ אַ פרעמדער יודישער קבצן, גיבען זיי פאַר איהם עטוואָס געלד, נאָר ער זאָל ווייטער פאָהרען, נאָר ער זאָל דאָ נישט פערבלייבען.

„מיר האָבען בעדייטענדע אַדוואָקאַטען, בעריהמטע דאָקטוירים, אַ פאַר טיכטיגע זשורנאַליסטען און קינסטלער. מיר האָבען אויך אַ פאַר יודישע פּראָפעסאָרען אין דער היגער אוניווערזיטעט, — אָבער זיי אַלע קומען נישט אין בעריהרונג מיט יודישקייט, מיט יודענטום, מיט ערגיץ וועלכע ריין-יודישע אינטערעסען.

„איך בעגעגען זיך מיט זיי נאָר אויפ'ן בית-עלמין, ווען עס שטאַרבט אַ רייכער אָדער אַ בעקאַנטער, אָדער פערוואַנדטער יוד. אויף אַ גוי'שען פרידהאָף וויל קיינער פון זיי נישט בעגראָבען ווערען. די נבילה זייערע שענקען זיי אונז.

„אויפ'ן בית-עלמין ביי דער קבורה פון איינעם פון זיי, גיבען זיי מיר די האַנד און רופען מיך רבי, און דאָס איז זייער בעציהונג און פערהעלטניש צו מיר אַלס רב.

„די גרעסטע צאָהל יודען זענען דאָ מל זייערע קינדער. לויט דעם איטאַליענישען געזעץ מוז דער מוהל זיין אַ דאָקטאָר, אַ כירורג. מיר האָבען דאָ אַזאַ יודישען דאָקטאָר, וועלכער איז דער מוהל. עס ווערט געמאַכט די כירורגישע אָפּעראַציע — אָבער קיין רעליגיעזע צערעמאָניע. געמישטע הייראַטען האָבען מיר אַ היבש ביסעל. שמד'ן זיך אָבער, שמד'ט זיך ביי אונז קיינער נישט, נאָר סיידען די גוי'ע, וועלכע דער יוד הייראַט, פאָדערט עס אונבעדינגט. איז דאָ אַ משומד — איז קיין ספק נישט, אַז אַ שיקסע איז שולדיג אין דעם.

„עס קומען מאַנכע מאָל צו מיר קריסטליכע שקצים און פערלאַנגען, אַז איך זאָל זיי מאַכען פאַר יודען. איך בין אָבער מחמיר. ווען זיי פרעגען מיך, וואָס זיי דאַרפען טון אום צו ווערען יודען? ענטפער איך: — מילה, טבילה, כשר, תפלה!

„די שקצים דערהערען דאָס און דערשרעקען זיך פאַר מיינע פאָדערונגען און זיי נעמט אָפּ דער חשק צו ווערען אַ יוד.

„איך ווייס שוין, אַז ווען עס קומט צו מיר אַ שגץ און בעט זיך, איך זאָל איהם מאַכען פאַר אַ יוד, אַז אין דעם זענען שולדיג די שעהנע אויגען פון אַ יודיש מיידעל, אָדער דער שעהנער נדן, וואָס איהר פאָטער גיט איהר—און איך בין משלח אַזעלכע שקצים.

„אָבער איך האָב שוין מגייר געווען קריסטליכע מיידלעך און זיי זענען ביי אונז די בעסטע יודישע פרויען. זיי היטען באמת אָפּ אַלץ וואָס אַ כשר'ע יודישע פרוי דאַרף אָפּהיטען.

„אין גאַנץ נעאַפאל איז קיין איינציג כשר הויז נישטאָ. נאָר אַנ'עוף קויל איך מאַנכעס מאָל, ווייל זיי קענען אַליין נישט אַראָפּדרעהען איהר דעם קאָפּ, ווי די קריסטליכע פרויען טון דאָס.

„אין גאַנץ נעאַפאל איז נישטאָ אַ יודישער רעסטאָראַן, קיין איינער קען ביי אונז נישט דאַווענען אין העברעאיש. — זיי קענען נישט אַ יודיש אות.

„צו בר-מצוה גרייט איך צו אין איטאַליעניש — אויף מאָרגען, נאָך דער צערעמאָניע פונ'ם בר מצוה, וואַרפט ער שוין אַלץ אַוועק און וויל פון קיין יודישער פליכט נישט וויסען. אַ פוסטע צערעמאָניע.“

* * *

דער רב האָט מיך אַריינגעפיהרט אין דער סינאַגאָגע, וועלכע איז גלייך מיט זיין וואוינונג.

זעהר אַ קליינע שול. אויבען לויפט אַ גאַלעריע פון דריי זייטען—דאָס איז די עזרת נשים (די ווייבערשע שול). אונטען שטעהען בענק מיט רויטע דעקען פאַר די מענער, וועלכע קומען נישט. די בימה איז אין דער מיט ווי אין אַן אָרטאָדאָקסישער שול. אין דער זייט איז אַ קליינע בימה פאַר דעם פרעדיגער. אויף די ווענט איז נישטאָ קיין אויפשריפט. נישט אין העברעאיש און נישט אפילו אין איטאַליעניש, קיין פסוקים איבער'ן ארון הקודש. אויך קיין איין איינציגע צדקה-פושקע, אָדער ערגיץ, וועלכע פושקע, דער ארון הקודש איז פערדעקט מיט אַ רויטען פרוכת—אויך אָהן יעדער אויפשריפט.

די שול איז געבויט געוואָרען מיט זעכציג יאָהר צוריק.

איך האָב געפרעגט דעם רב:

„גיט עס אויף דעם בית עלמין אַלטע מצבות?“

דער ענטפער:

„ניין! מיר וויסען פון דער געשיכטע, אַז אין דער עפּאָכע פונ'ם בית-שני איז שוין געווען אַ יודישע קהלה אין נעאַפאל, אָבער דאָרט וואו עס זענען געווען די יודישע בית-עלמינ'ס זענען דאָרט איצט גערטנער, פּאַרקען, הייזער געשטאַנען און אַז. וו.“

Dr. Feliks Bornstein

Cegielniana 4

טעלעפאָן: 34-90.

ספּעציאַליטעט: אַקושער און פרויען קראַנקהייטען.

נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

Dr. H. SPIRA-BORNSTEINOWA

Cegielniana 4

טעלעפאָן: 34-90.

ספּעציאַליטעט: אַקושער און פרויען קראַנקהייטען.

נעהמט אָן פון 3—6 נאָכמיטאָג.

דער קאַמף געגען שכרות אין אַמעריקא
פערשלינגט ריזיגע סומען.

נאָר וואָס איז אין אַמעריקאַ פערעפענטליכט געוואָרען דער יענויער בעריכט וועגען קאַמף מיט שכרות.

עס ווייזט זיך אַרויס, אַז די דורכפיהרונג פונ'ם „פּראָהיביטשען געזעץ“ איז גאָר נישט אַזוי לייכט אָנגעקומען דער אַמעריקאַנער מאַכט. דאָס פאָלק פרעדיגט אין דער עפענטליכקייט די ניכטערקייט, אָבער בסוד סודות געפינט מען דאָך מיטלען, ווי אַזוי זיך אַרויס צודרעהען פון געזעץ פון כאַפּען אַ כוסה.

בסך הכל האָט מען אין אַמעריקאַ אַרעסטירט נישט וועניגער, ווי 72,700 פערזאָן פאַר עובר זיין דער פּראָהיביטשען געזעץ. דערביי האָט מען קאָנפיסקירט אַ פערמעגען פון 13 מיליאָן דאָלאַר. אינם דאָזיגען געלד געהט נישט בלויז אַריין דער ווערט פון קאָנפיסקירטען בראָנפען, נאָר אויך 6,000 אויטאָמאָבילען און 187 שיפלעך, וואָס מען האָט פערכאַפּט ביים יאָגען זיך נאָך די שמוגלערס.

אין אַמעריקאַ האָבען זיך ענטוויקעלט טויזענדער געהיימע בראָנפען-ברייזלעך. דער פּאָליציי איז געלונגען צו ענטדעקען 12 טויזענד אַזעלכע ברייזלעך. דערביי האָט מען פערכאַפּט 1 מיליאָן מיט 250 טויזענד העקטאָליטער אַלקאָהאָלישע משקאות.

דער קאַמף קעגען שיכרות פערשלינגט ריזיגע סומעס, אין יעדעס מאָל שלעפּט מען ביים פּאַרלאַמענט פרישע געלד, אויף צו פיהרען דעם דאָזיגען קאַמף; די רעגירונג האָט אָבער דערפון אַ געוויסע קוועלע פון הכנסה, ווייל פון די בלויזע שטראָפען האָט די מאַכט איינקאַסירט 5 מיליאָן מיט 750 טויזענד דאָלאַר.

דער בילאַנס איז נישט אינגאַנצען פריידלעך. דער קאַמף געגען שיכרות האָט אין אַמעריקאַ געקאָסט מענטשליכע קרבנות. אינ'ם אָפיציעלען בעריכט איז מען זיך מודה, אַז בעת'ן יאָגען זיך נאָך שמוגלערס זענען אומגעקומען 19 מענשען, דערפון 13 שמוגלער און 6 בעאַמטע. אָבער מען איז זיך משער, אַז די דאָזיגע ציפער איז נישט ריכטיג און דער אָפיציעלער רעגירונגס-בעריכט פערשווייגט אַ סך, ווייל אין די צייטונגען לייענען מיר צו אָפט וועגען בלוטיגע צוזאַמענשטויסען צווישען דער פּאָליציי און די שמוגלערס און וואַרשיינלעך איז די צאָהל קרבנות פיל גרעסער.

אינ'ם קאַמף געגען אַלקאָהאָל בענוצט די אַמעריקאַנער רעגירונג אַ גאַנצע אַרמעע. בלויז איבער דער לענג פון די אַמעריקאַנער ברעגען שטעהט אַ מחנה פון 9919 אָפיצירן, וואָס האָבען אין זייער רשות 223 שיפען, וואָס פיהרען אַן ענערגישען קאַמף, אַז מען זאָל חלילה נישט אַראָפּברענגען אַ ביסעל בראָנפען מעבר לים. אָבער מען קאָן נישט זאָגען אַז די אַרבייט פון די דאָזיגע שיפען איז אינגאַנצען אַוועק לבטלה, ווייל די זעלבע שיפלעך, וואָס האָבען בעוואַכט דעם ים, האָבען דערווייל אָפּגעראַטעוועט 2000 שיפען, וואָס האָבען זיך געהאַלטען ביי טרינקען.

דער קאַמף געגען שיכרות האָט אויך אַ געוויסע „מעלה“. די „פרומקייט“ האָט זיך לעצטענס פערשפּרייט אין אַמעריקאַ. דער עולם האַלט אין איין בעטען ווײַן אויף „רעליגיעזע צוועקען“. אַזוי האָט מען אין לעצטען יאָהר אויסגעטרונקען פאַר „רעליגיעזע“ צוועקען נישט וועניגער, ווי 6 מיליאָן פעסלעך ווײַן.

עס קלינגט שוין אין גאַנץ לאָדז,

אַז אַלע אַרט בילדער, פּאָרטרעטען, רעפאָרמען, אַפּליקאַציעס און אַלע גערעכטס, פינאַנס-, אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערען אויסגעשטעלט, אויסגעפילטען און אויסגעשטעלט ערלעדיגט אין ביוראָ

„פּאָלאָניאַ“ אַלעיאַ 1 מאַי 7.

וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שטייער-אַנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שוויצער אינבעצוג: האַנדעלס- און פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען, פּראָטעסטען וועקסלען ווערען אָנגענומען אויסצומאָנען מיט אייגענע קאָסטען. מיטגלידער פון פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען צאָהלען 25% ביליגער.

נייער פאָלקסבלאַט
3. יאַנואַר 1927.

דאס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט
3. יאַנואַר 1927.

3
מאָנטאָג
כט
טבת תרפ"ז

יאַנואַר
זון-אויפגאַנג 7.17
זון-אונטערגאַנג 3,30
לענג פון טאָג 9

מיליטער-דינסט פאַר אַנטלאָפענע.

(§) די מיליטער מאַכט אין לאָדז האָט בעקומען אַ מיטטיילונג פון אינערן-מיניסטעריום, אַז דער אַרטיקעל 7 און 79 פון געזעץ וועגען אַלגעמיינעם מיליטער-דינסט איז נוגע אויך די מאַנסבילען, וועלכע האָבען פערלוירען די פוילישע בירגערשאַפט צוליב דעם, וואָס זיי זענען אַנטלאָפען נאָך אויסלאַנד ווילענדיג אויסמיידען די מיליטער-דינסט.

אויב אַזוי, די דערמאָנטע פערזאָנען קומען צוריק נאָך פוילען, מוזען זיי ווערען איינגעצויגען אין די מיליטער-רייהען אויב זיי האָבען נישט אָנגענומען קיין אַנדערע בירגערשאַפט. דער פאַקט פון דינען פון די דאָזיגע קאַטעגאָריע מאַנסבילען, גיט זיי נישט צוריק די פוילישע בירגערשאַפט, וועלכע זיי קענען בעקומען נאָר אויף אַ געוועהנליכען לעגאַלען אופן.

פון סטעמפעל-אָבצאָהל וועגען פעסער בעפרייט.

(§) דאָס אינערן-מיניסטעריום האָט צוגעשיקט אין דער וואָיעוואָדזטווע אַ אַקולניק אין וועלכען עס ווערט געזאָגט, אַז לויט דעם נייעם אויסטאַוו וועגען סטעמפעל-אָבצאָהל זענען אַלע פעסער בעפרייט פון יעדען סטעמפעל-אָבצאָהל שוין פון 1-טען יאַנואַר אָן (חוץ ערלויבנישען אויף אַרויסצופאָהרען נאָך אויסלאַנד און אויסלענדישע פעסער).

דאָס זעלבע איז נוגע ערלויבנישען אויף געוועהר און יאַגד-קאַרטען.

די פייערליכע פערזאַמלונג לכבוד גענעראַל דידס.

דער בעזוך פון גענעראַל סיר ווינדהאַם דידס האָט אויך אין אונזער שטאָדט אַרויסגערופען אַ שטאַרקען אינטערעס אין אַלע קרייזען פון דער בעפעלקערונג, וואָס וועט האָבען די געלעגענהייט צו הערען די מיינונג פון איינעם פון די אָנגעזעהענסטע ענגלענדער, נישט קיין יוד, וועגען דעם ציוניסטישען געדאַנק און דער בריטישער פאָליטיק אין ארץ-ישראל.

גענעראַל דידס איז גענוי בעקאַנט מיט אַלע פראָבלעמען פון ציוניזם און דעם אויפבוי פון א"י און אַלס געוו. לייטער פון דער ענגלישער פאָליטיק אין ארץ ישראל האָט ער די מעגליכקייט גענוי אויפצוקלערען און פרעציזירען די שטעלונג פון גרויס-בריטאַניען צום אויפבוי פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים.

סיר ווינדהאַם דידס וועט האַלטען זיין פאָרלעזונג אויף דער פייערליכער פערזאַמלונג, וואָס ווערט איינגעאָרדענט לכבוד איהם מיטוואָך, דעם 5. יאַנואַר אין סקאַלאַ-טעאַטער, 8,30 אין אָווענד. די רעדע וועט געהאַלטען ווערען אין ענגליש און וועט גלייך איבערזעצט ווערען.

פערזענליכעס.

ד"ר יעקב אייכנער איז צוריקגעקומען פון אורלויב און נעהמט אָן פאַציענטען אין די געוועהנליכע אויפנאַהמס-שעה'ן.

אין די אַפטייקען.

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) היינט, מאָנטאָג, דיזשורירען ביי-נאַכט פאָלגענדע אַפטייקען: יורשים פ. וואַיטשיצקי (נאַפיורקאָווסקי 27), דאַניעלעווסקי (פעטריקאָווער 127), פ. אילניצקי און י. צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37), יורשים לייפוועבער (פרייהייטס-פלאַץ 2), יורשים י. האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1) און י. קאַהאַנע (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 80).

די ענדערונגען אין וועקסעל-פערקעהר איינגעפיהרט פון 1. יאַנואַר.

וועקסלען מעג מען אויסשטעלען לענגער ווי אויף 3 חדשים און מען מעג אויך האַלטען בלאַנקע-וועקסלען מיט אונטערשריפטען.—אויך אַנדערע וויכטיגע ענדערונגען.

פון היינט אָן דעם 3. יאַנואַר קען מען אויסשטעלען וועקסלען אויף טערמינען לענגער פון דריי חדשים און מען דאַרף נישט האָבען קיין דאָפעלטען שטעמפעל-בלאַנקעט.

מען קען אויך האַלטען בלאַנקע-וועקסלען מיט אונטערשריפטען, אויף וועלכע די סומע פון חוב איז נישט אויסגעשטעלט און די דאַטעס זענען נישט אויסגעשריבען. ביז איצט האָט מען דערויף געמוזט האָבען אַ ספעציעלען וועקסעל בלאַנקעט פאַר 18 גילדען, איצט קען מען האָבען אין בלאַנקאָ וועקסלען אויף איינפאַכע וועקסעל-בלאַנקען אפילו אויף קליינע וועקסלען. אויב מען וועט געפינען אַזעלכע וועקסלען וועט נישט זיין קיין שום שטראָף.

מען מוז אָבער געדענקען, אַז ביים אונטערשרייבען דעם נאָמען אויף דעם וועקסעל, זאָל מען געמען נאָר אַזאַ בלאַנק אויף וועלכען מ'וועט שפּעטער קענען אויסשטעלען די סומע. אויב מ'וועט שפּעטער וועלען אויפ'ן אונטערגעשריבענעם וועקסעל אויסשרייבען אַ גרעסערע סומע, ווי עס איז דער בלאַנק, וועט מען ווערען בעשטראַפט מיט 25 מאָל אַזוי פיל ווי פיל דער שטעמפעל-אָפצאָהל פון דער גרעסערער סומע בעטרעפט.

זעהר וויכטיג איז די ענדערונג אין געזעץ, אַז מען וועט שוין מעגען געבען וועקסלען אפילו אָהן אויסגעשטעלטע דאַטען און מען וועט זיי קענען שפּעטער צושרייבען. ביז איצט האָט מען דערפאַר געקענט ווערען בעשטראַפט אָדער מען האָט געמוזט האָבען אַ דאָפעלטען בלאַנק.

צוליב דעם, וואָס מען מעג שוין אויסשטעלען וועקסלען אויף וואָסערע טערמינען מען וויל נאָר אַליין, איז שוין אָפגעפאַלען די מורא צו האַלטען אַ וועקסעל נאָך דעם צאָהלונגס-טערמין אָן פּראָטעסט.

אויב מען האָט נישט אויפ'ן וועקסעל קיין זשוראַנטען, קען מען אפילו נישט לאָזען פּראָטעסטירען דעם וועקסעל אין צאָהלונגס-טערמין, ווייל דער וועקסעל איז גילטיג אָהן פּראָטעסט און מען קען אַנקלאָגען אין געריכט און בעקומען אַן אורטייל אפילו אויב דער וועקסעל איז נישט פּראָטעסטירט.

אמת, אויב מען וויל בעקומען אַ קלאָזולע, דאָס הייסט, בעקומען אַ שנעלען אורטייל אין משך פון 3 10 טעג, מוז דער וועקסעל זיין פּראָטעסטירט דאַנאָגען אויב עס געהט נישט דערין, קען מען דעם וועקסעל נישט לאָזען פּראָטעסטירען.

ביז דאָס מיניסטעריום וועט אויסלאָזען נייע וועקסעל-בלאַנקען מיט די נייע סעריען, זענען ווייטער גילטיג די אַלטע, איצטיגע וועקסעל-בלאַנקען. מען דאַרף אָבער געדענקען, אַ בלאַנקע פאַר צוואַנציג גראָשען (פון 60 זל.) איז גילטיג נאָר אויף 50 גילדען און אַ בלאַנק פאַר דרייסיג גראָשען (ביז 90 זל.) איז איצט גילטיג אויף סומען פון 51 ביז 100 זל., אַ בלאַנק פאַר 60 גראָשען (ביז 210 זל.) איז גילטיג נאָר אויף 200 זל. און אויב מען וויל אויף 201 זל. מוז מען שוין געבען אַ בלאַנק פאַר 90 גר.

צווייטענס מוז מען פון אַ הער אָן זיין פאָרזיכטיגער מיט אונטערשרייבען און מיט זשורירען וועקסלען.

די וועקסלען וואָס וועלען נישט זיין אונטערגעשריבען לויט די נייעסטע פאָרשריפטען און פאָדערונגען פון באַנק-פּאָלסקי, וועט מען נישט אָננעמען אין קיין שום באַנק צו דיסקאָנטירען.

יעדער סוחר, וואָס שטעלט אויף דעם וועקסעל זיין שטעמפעל, מוז זעהן, אַז דער שטעמפעל זאָל זיין מיט דעם פולען נאָמען און פאַמיליע לויט ווי מען איז איינגעשריבען אין פּאַס. די אונטערשריפט אויף דעם וועקסעל מוז דאָסגלייכען זיין מיט פולען נאָמען און פאַמיליע לויט ווי עס איז אויף דעם שטעמפעל.

יעדער זשיראַנט מוז זיך אונטערשרייבען מיט דעם פולען נאָמען און פאַמיליע.

נאָר פירמעס וואָס זענען רעגיסטרירט אין האַנדעלס-רעגיסטער האָבען רעכט צו זשירירען די וועקסלען מיט אַ ליטערע פון נאָמען למשל, ש. בערקמאַן אנשטאָט שלמה בערקמאַן.

די שורה „נאַ זלעצעניע" מוז זיין אויפגעשריבען אַזוי ווי עס איז דער שטעמפעל אויף דער צווייטער זייט ביי דער ערשטער זשירע און יעדער ווייטערדיגער שטעמפעל אויף דער צווייטער זייט מיט דער אויפשריפט „אוסטעמפּויע נאַ זלעצעניע" מוז זיין אויסגעשריבען אויספיהרליך די פירמע און נאָמען פון דער ווייטערדיגער זשירירענדער פירמע.

ה. מ.

. דער יודישער באַל פון דעם סעזאָן
וועט זיין-דער גרויסער מאַסקען-באַל פון דער יודישער פּרעסע
דעם 29-טען יאַנואַר 1927
אין די פּרעכטיגע זאַלען פון דעם ניי-אויפגעבויטען
„אימפּעריאַל" (רוג זאַכאַרניע און זאַוואַדזקע)

יודישע קהלה שטיצט נישט די יודישע שולען

נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג.

(*) נאָכדעם ווי דער וויצע-פאָרזיצער ה' בערגער עפענט די זיצונג, ווערט געמאָלדען, אַז ס'איז געקומען אַ דעלעגאַציע פון די עלטערן-קאָמיטעטען פון די יודישע שולען. מ'ווערט בעשלאָסען אויסצוהערען די דעלעגאַציע און שפּעטער צו בעהאַנדלען, וואָס מ'זאָל איהר ענטפערען. נאָכדעם ווי די עלטערן-דעלעגאַציע גיט איבער איהרע פאָדערונגען וועגען שטיצען די יודישע שולען, פערלאַנגט דאָזאָר בערגער, אַז די דעלעגאַציע זאָל פערלאָזען דעם זיצונגס-צימער. די דעלעגאַציע איז נישט מסכים און פערלאַנגט, אַז די דיסקוסיע זאָל פאָרקומען אין זייער אָנוועזענהייט.

דאָזאָר דעפּ. מינצבערג ערקלערט, אַז קיין דיסקוסיע מיט דער דעלעגאַציע קען די קהלה-פערוואַלטונג נישט פיהרען, דאָס וואָלט געווען געגען דעם רעגולאַמין. בעשלאָסען פון דער קהלה פערוואַלטונג האָבען אַ קראַפט, ווען זיי ווערען אָנגענומען אויף פערוואַלטונגס-זיצונגען, און פערוואַלטונגס-זיצונגען זענען געשלאָסענע. אייגענטליך האָט מען די דאָזיגע תשובה געקענט דער דעלעגאַציע געבען נאָך די פּאָריגע וואָך.

דאָזאָר האַפּמאַן לענט פאָר, אַז מ'זאָל עפענען אַ דיסקוסיע און אין איהר זאָלען זיך בעטייליגען 2 מצד דער דעלעגאַציע און 2 מצד דער פערוואַלטונג. דאָזאָר אַדוו. ווייצמאַן שטיצט דעם פאָרשלאַג מיט אַן אויסבעסערונג, אַז אין דער דיסקוסיע זאָלען זיך קענען בעטייליגען פערטרעטער פון אַלע פּראַקציעס. דער פאָרשלאַג פאַלט אָבער אַדורך און ס'ווערט אָנגענומען דער דער פאָרשלאַג פון דאָזאָר רוס, אַז מ'זאָל באַלד ענטפערען. די תשובה איז אַז פון די בודזשעט-סומען פאַר 1926 קען קיין נייע סובסידיע נישט בעשטימט ווערען, ווייל ביים איצטיגען מאַטעריעלען צושטאַנד פון דער קהלה וועט מען אפילו וואַהרשיינליך נישט קענען אויסצאָהלען די שוין בעשטימטע אין בעשטעטיגטע סובסידיעס.

די פערטרעטער פון די עלטערן פּראָטעסטירען, זיי פערלאַנגען, אַז ס'זאָל דעסטועגען ווערען אַ דיסקוסיע זיי וועלען נישט דערלאָזען, אַז ס'זאָל בערויבט ווערען זייער רעכט איינער נאָכ'ן אַנדערען טרעטען זיי אַרויס און ווייזען אָן, אַז דער תירוץ אַז דער בודזשעט פאַר 1926 איז שוין אָפגעשלאָסען איז אַ פּוסטער אויסרייד, און אַז ס'קען ביי גוטען ווילען בעשטימט ווערען אַ צוגאָב פּאָזיציע צום בודזשעט. זיי ווייזען אָן, אַז אַזאַ האַנדלונג מגוגע די קינדער פון די דאָזיגע שולען איז ברוטאַל די קהלה טוט גאָרנישט נישט פאַר די אַרבייטס-לאָזע, נישט פאַר דער אָרימער בעפעלקערונג. אייגער פון די רעדנער דריקט זיך אויס, אַז די קהלה-קאַסע איז נישט קיין שיסעל מיט וועלכער עס זאָלען שעפּען די „אַגודה"-לייט מיט די אונפּאַרטייאישע.

אין אַלגעמיין זאָגען זיך אַרויס אַלע דעלעגאַטען, אַז זיי וועלען נישט לאָזען צו פערענדיגען די טראַגע אָהן אַ דיסקוסיע אין, אַז זיי טערלאַנגען צו הערען די שטעלונג פון אַלע פּראַקציעס אין דער דאָזיגער פראַגע. זיי ווייזען אָן, אַז מיט איהר איגנאָרירען דעם יודישען שול-וועזען גיט די קהלה אַ ווערק אין די הענד פון די געגנער, וועלכע וועלען זיך פעררופען, אַז אפילו „אייער יודישע קהלה וויל אויך נישט אונטערשטיצען".

דאָזאָר בערגער ערקלערט, אַז צוליב דעם, וואָס פיהרען די זיצונג אין דער אָנוועזענהייט פון נישט קיין מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג קען ער נישט און וויל נישט אָנווענדען קיין צוואַנגס-מיטלען שליסט ער די זיצונג.

קיין איין פּונקט איז אויף דער זיצונג נישט גע'ערלעדיגט געוואָרען.

———

קליינער פעליעטאָן.

איך האָב אַ קאַטאַר...

עס ווייזט אויס, אַז אין הימעל איז מען זיך שוין אויך מטפל מיט דעם מין, וואָס מיר רופען אָן פּראָגרעס, פאָרטשריט מאָדערניזם

עפּעס הויבט זיך דער הימעל אָן נוהג זיין כבני אָדם... האָט יעדער סעזאָן „הערבסט- און- דאַמען-מאָדע," נייע טענץ; נעכטען פאָקסטראָט, סטעפּ. ערהײנטען שימי און מאָרגען טשאַרלסטאָן, טאָ איז דער הימעל אַ מאָדערנער פאַרשוין געוואָרען און איז אונז אין יעדער סעזאָן מזכה מיט אַ נייער קרענק, אַ נייעם חולאת.

און ווילסטו הייסען אַ מאָדערנער, אַ מאָדנע דאַמע אַ מאָדניצע, זיי וויסע, דו מוזט בעקומען די נייע קרענק.

אַזוי האָבען מיר יעדעס יאָהר אַ ניי קרענקיל... יאָהר- אויס - יאָהר - איין: גענוק-שטאַרע, שפּאַנטשקע, אינפלוענציע, שפּאַנישע גריפּע, מאַיאָווע קדחת, קוליקאָווער קראַצעניש, וואַרשער ביי-סעניש — און אין דער איצטיגער סעזאָן שוין ווידער אַ נייער חולאת — — אָהן אַ נאָמען...

פריהער — האָב איך כאָטש געוואוסט אַ נאָמען. געקומען דער דאָקטאָר, בעטראַכט, בעהאָרכט, גפהייסען זיך ווייזען די צונג געצעהלט די דפק-קלאַפּען און אַ זאָג געטאָן: — אין דייטשמעריש — „איינע שווערע אינפלוענציאַ" — „שפּאַנישע-גריפּע, אים העכסטען גראַד" — און זיך אָוועקגעזעצט פערשרייבען קבר רחל פּראָשקעס אָדער „אַקוואַ-פּיעס-רושטאָוואַרום - וואַריאַציאַרום" — און יאַקאָש האָט עס געהאָלפען.

די היינטיגע סעזאָן - קראַנקהייט האָט גאָר קיין נאָמען נישט, ויקרא שמה בישראל האָט מען נישט אַרויסגעזאָגט און קומט דער דאָקטאָר סטערטשעט ער אַרויס אַ מאַ-קעלבערנע אויגען ווי אַ באַהיי בשעת... און בלייבט שטעהן ווי אַ לצקיש מיט אַרויסגעשטרעקטער צונג.

ס'איז אין אמת'ן אַ מאָדנע חולאת.

מ'הוסט, מ'ניסט מ'געניצט, ס'ברעכט, ס'שטעכט, קאָפּ - וועהטאָג, מאָגען-וועהטאָג, בויך-וועהטאָג, מ'ברעכט, מ'שפּייט, ס'נודעט און מ'האָט היץ אויף אַ הויכער טעמפּעראַטור.

אַ בעקאַנטע דאַנאַ - זשואַנקע זאָגט מיר: מילא איך בין דאָך עפּעס אַ הוואַרקע מיט אַ „טעמפּעראַטור", אָבער אַזאַ היץ האָב איך נאָך נישט געהאַט.

און נאָך אַ צרה איז מיט דער חולאת, קוים זאָגט איינער אין שטוב: קראַנק, אַזוי לעגען זיך אַלע אַוועק..

קוים עפּענט איהר אויף די טיר שלאָגט אייך אַקעגען אַ „פּאַרע" פון „פּערציג היץ", ווי אין אַ סיבירישען מרחץ. אַ געניסעריי, אַ היסעריי, ווי אַן אָרקעסטער פאַר צעהן סימפאָניעס...

דער דאָקטאָר פערשרייבט: „זופּאַרוס קאַרטאָפליאַנוס" און „גרויסע באָהנען"...

ווען די פּויערטעס וועלען זיך דער-וויסען, אַז גרויסע באָהנען זענען אַ רפואה —

ווערט יעדע גויעטע אַן אַפּטייקערין...

פייחאָח.

אַרבייטסלאָזיגקייט געשטיגען.

(—) די צאָהל אַרבייטסלאָזע אין לאָדז איז פאַר דער לעצטער וואָך פון דעצעמבער געשטיגען אויף 900, אי ט בעטרעפט זי 34,165. אונטערשטיצונגען האָבען אין לאָדז בעקומען די לעצטע וואָך 22,049 פערזאָן, פון דעם 3,517 פונ'ם אַרבייטסלאָזען - פאָנד און 18,532 פון דער מלוכה-קאַסע. פון גייסטיגע אַרבייטסלאָזע האָבען געקריגען שטיצע 3,063 פערזאָן פון זיי דרינגענדע שטיצע — 2,921 און נאָרמאַלע — 142.

ווי אַזוי איך בין געקומען צו זיך אַליין?

וויקטאָר כענקין דערצעהלט, ווי אַזוי ער איז געוואָרען יודישער אַרטיסט.

איך האָב נישט גענומען קיין ספּעציעלן אינטערוויו ביי כענקינ׳ען. איך האָב נישט געוואָלט שטעלן די סטערעאָטיפּישע פראַגען און הערן די שטענדיגע ענטפערן, וועלכע זענען אויסגערעכנט, אַז זיי זאָלן אָפּגעדרוקט ווערן און האָבן אָפּט אין זיך דעם טאָן פון העפליכקייט און גרויס־מאַניע.

בעת אַ פריינדליכן שמועס פון עטליכע זשורנאַליסטן מיט כענקינ׳ען, האָב איך פאַרצייכנט דאָס אַלץ, וואָס כאַראַקטעריזירט איהם אַלס קינסטלער, רעזשיסער, אַקטיאָר, מענש און יוד. דערביי האָט כענקין נישט געהאַט קיין חשק, אַז זיינע דערצעהלונגען, ערינערונגען, פּלענער און בענקענישן וועלן דורך מיר אויסגענוצט ווערן און איבערגעגעבן ווערן דער עפנטליכקייט, פריינד כענקין וועט מוחל זיין, איך קען נישט האַלטן די הערליכע איינדרוקן, וואָס איך האָב בעקומען פון דעם געשפּרעך מיט איהם פאַר זיך אַליין.

ווען איהר שמועסט מיט כענקינ׳ען, אָדער, בעסער־געזאָגט, ווען כענקין דערצעהלט וועגן טעאַטער, פאַרגעסט איהר אין אַלעם אַרומיגען. פּונקט ווי איהר זיצט אין אַ קונסט־טעאַטער און אייערע אַלע חושים זענען פאַרנומען מיט דעם, וואָס ס׳טוט זיך אויף דער ביהנע.

איך האָב מיך שלעכט אויסגעדריקט: כענקין דערצעהלט נישט, כענקין שפּילט בעת׳ן רעדן וועגן טעאַטער, ער ווערט מיטגעריסן, ער פאַרגעסט זיך און שפּילט און זינגט דאָס, וואָס ער האָט אַמאָל אויסגעשפּילט אין דער „פלעדערמויז״, „בלויען פויגעל״ און ווער שמועסט נאָך אין „יודישען שפּיגעל״.

וואָס האָב איך מיך דערוואוסט פון דעם שמועס מיט כענקינ׳ען? ער איז געבוירען אין ראָסטאָוו אויפ׳ן דאָן, אין אַ האַלב־רעליגיעזער האַלב רוסיש־אַסימילירטער פאַמיליע, ער האָט געלערנט אין חדר, זיך גאָרנישט אויסגעלערנט. געוואָרען בר מצוה, געלעגט תפילין, ביז דאַן דאָס יודישקייט. איצט ווייטער. כענקין האָט זיך דערוואוסט אַז ער האָט שעהיגקייטן נאָכצומאַכן אַנדערע, געפּרובט שפּילן אין אַמאַטאָרען־טרופּעס, געהאַט ערפאָלג, געוואָרען בעריהמט און פאַררעכנט צו די בעסטע רוסישע אַרטיסטען, און ווידער פאַרדרעהט זיך דאָס רעדעל, ער טרעט אַרויס פון דער רוסישער „סיניאַיאַ פּטיצאַ״ גרינדעט און ווערט רעזשיסער און אַרטיסט פון דעם קליין־קונסט־טעאַטער דער „יודישער שפּיגעל״ אין פּאַריז און לאָנדאָן. נאָר מיר לאָזן דערצעהלען כענקינען אַליין:

איך בין אַרויסגעטרעטן פון דער „סיניאַיאַ פּטיצאַ״, דאָס איז געווען אין פּאַריז. קומט צו מיר אַ דעלעגאַציע און לעגט מיר פאָר, איך זאָל אָרגאַניזירן אַ יודישע קליין־קונסט־ביהנע. מאַטעריעלע מיטלען, זאָגן זיי, וועלן נישט פעהלען. איך האָב מיך פאַרטראַכט, אַ יודיש קליין־קונסט־טעאַטער? און איך דערמאָהן מיך, ווען כ׳בין געווען אין פּוילען, האָט מיט מיר וועגן דעם גערעדט דער דיכטער בראַרפּרזאָהן און מוזיקער הענעך קאָהן; אין אַמעריקאַ, האָט וועגן דעם מיט מיר גערעדט אָסיפּ דימאָוו, און איצט ווידער אַ פאָרשלאַג. אָבער איך און אַ יודיש טעאַטער? איך הויב אָן צו זיך אַליין צו רעדען יודיש. דאָס ערשטע מאָל אין פאַרלויף פון אַ גאַנצער רייה יאָהרען. ג׳ופּה, ס׳געהט גאָר נישט קשה. נו, און בלויז יודיש רעדען איז שוין גענוג, טראַכט איך ווייטער, און יודישע געזעצטע? יודישע ליטעראַטור, יודישע טעאַטער, יודישע מוזיק, יודישע מאָלער?

איך האָב מיך אַליין בעגעדריקט צו דער וואַנד. איך האָב דעם פאָרשלאַג אָנגענומען און זיך גענומען צו דער אַרבייט. איך האָב צוזאַמענגעשטעלט אַ פּראָגראַם, צוזאַמענגעקליבען טעמעס, אָבער ווער וועט שרייבען טעקסטען? ווער וועט מאַכען מוזיק? דעקאָראַציעס? אַלע שוועריגקייטען זענען אָבער איבערגעקומען געוואָרען. איך האָב למשל צוגעקלעהרט אַ טעמע פון אַ יודישע חתונה, איך האָב אָבער נאָך קיין יודישע חתונה אויף מיין לעבען נישט געזעהן. איך בין אַוועק אין אַ יודיש געשעפט פון גראַמאָפאָנען געקויפט א גראַמאָפאָן מיט אַלע פּליטעס פון בדחנים, כלי־זמרים, און אַלץ, וואָס האָט נאָר אַ שייכות צו אַ יודישע חתונה. איך בין ווייטער צוזאַמען מיט דעם בעריהמטען מוזיקער אַלגאַזי (אַ קריסט) אַוועק צו דער טראַדיציאָנעל יודישער פאַמיליע שניאורזאָהן אין פּאַריז, מיר האָבען דאָרט פאַרשריבען פאַרשידענע מעלאָדיעס, זיך גענוי אינפאָרמירט וועגען אַלץ, וואָס טוט זיך אויף אַ יודישער חתונה און איך זאָג אייך, ווערט וויקטאָר כענקין שוין סיטגאַריסטען, איז דאָס געוואָרען אַ יודישע חתונה; כענקין שטעלט זיך אויף און שילדערט אונז בולט די דעקאָראַציע, זינגט די גאַנצע מוזיק און „מאַכט״ די גאַנצע חתונה, אַזוי ווי איהר וואָלט אַליין זעהען פאַר זיך. און דאַן שוין אָהן אַן אָפּהאַלט שפּילט כענקין פאַר אונז דעם גאַנצען פּראָגראַם פון „יודישען שפּיגעל״: די „כותל־מערבי״ „6 ברידער זענען מיר געווען״ „זלאַטינקע״, „השומר״, „אלי אלי״, „שלמה־המלך״ אַזוי ווייטער.

כענקין זינגט. שטעלט פאַר יעדען טיפּ, דערצעהלט ווי אַזוי ס׳האָט געשפּילט יעדער אַרטיסט בעזונדער און נאָך יעדע ווייל: „אַזוי דאַרף מען שפּילען טעאַטער, אַזוי מוז מען שפּילען יודיש טעאַטער!״

מיר האָבען פיל געאַרבייט, זאָגט כענקין. געשריבען פאַר אונז האָט דער בעריהמטער רוסישער שריפטשטעלער מאַמיאָמקין (אַ קריסט) איבערגעזעצט אויף יודיש האָט דער בעריהמטער רוסישער דראַמאַטורג יאַקאָוולעוו־לימאַוועצקי (אַ יוד) געשפּילט אויף יודיש האָט דער בעריהמטער רוסישער שוישפּילער לאַפּוכירעוו, די רוסישע שריפטשטעלערין זעלינסקאַיאַ, געטאַנצט האָט די רוסין וולאַדימיראָוואַ, געמאָלט דעקאָראַציעס האָט זאַק. מוזיק האָט געמאַכט אַלגאַזי און אַנדערע, אַ חוץ דעם יודישען אַקטיאָרען־מאַטעריאַל, וואָס מיר האָבען געהאַט. איך האָב מיין חברה פּראַוויס אָנגעזאָגט: מיר וועלען שפּילען יודען, אָבער נישט קיין קאַריקאַטורען, נאָר אַן עכטע ריינע און ציכטיגע יודען.

יאָ, יודיש טעאַטער, איך וויל און וועל שפּילען יודיש טעאַטער דאָס איז מיין טעאַטער, דאָס איז מיין לעבען.

— פאַר וואָס זשע וואָלט איהר נישט בלייבען דאָ אין פּוילען און שפּילען יודיש טעאַטער? פרעגט פריינד עלבוים.

— וואָס האָט איהר עס? איך בין פשוט נשתומם. ביי דעם יודישען אַקטיאָרען־מאַטעריאַל, ליטעראַרישען מאַטעריאַל, ביי די גרויסע יודישע מאַסען קיין עין־הרע, זאָל מען נישט קענען געפינען קיין מיטלען דערצו? זייט מיר מוחל, אַזוי שפּילען יודיש טעאַטער, ווי אין פּוילען, מיט די דאָזיגע מיטלען, ביי דער דאָזיגער אָרגאַניזאַציע, וועט מען דערוויל מוזען אָהן כענקינ׳ען.

— און וואָס זעהט איהר פאַר אין דער צוקונפט?

— איך זוך דאָס יודישע טעאַטער און איך בין איבערצייגט, אַז איך וועל עס איינמאָל געפינען.

מיר געזעגענען זיך מיט כענקינען — ביז זיין נאָהענטסטען קאָנצערט אין לאָדז.

י. דאַנקין.

א פייערונג אין „העלענובעק״

לכבוד דער זילבערנע חתונה פון פנחס און אנא גערשאָווסקי.

נעכטען איז אין דעם אינטערנאַט „העלענובעק״ פאָרגעקומען אַ גראַנדיעזע פייערונג לכבוד דער זילבערנער חתונה פון דעם אַנגעזעהענעם לאָדזשער גדב, פנחס גערשאָווסקי און זיין פרוי אַננאַ. ה׳ גערשאָווסקי האָט געפינען פאַר נויטיג די דאָזיגע פייערונג איינצואָרדנען אין אינטערנאַט פון „העלענובעק״ צוזאַמען מיט די קינדער, וועלכע ווערען דאָרט דערצויגען און פאַר וועלכע פנחס גערשאָווסקי האָט געהאַט פיין שטענדיג אַזוי פיל פאַרשטענדניש און מאַטעריעלע ליבע.

צו דער דאָזיגער פייערונג איז געקומען אַ גרויסער עולם פערעהרער און פריינד פון דעם יובילאַר־פּאָר.

די געסט האָבען בעגעגענט די קינדער, אָנגעטאָן אין נייע אויגגלעך, וואָס זיי האָבען בעקומען פון ה׳ גערשאָווסקי לכבוד דער פייערונג. דער עולם האָט זיך אַרומגעזעצט ביי רייך־געדעקטע טישען און עטליכע קינדער האָבען האַרציג בעגריסט די יובילאַרען און געדאַנקט פאַר דעם אַלעם גוטס, וואָס ה׳ גערשאָווסקי האָט ביז איצט געטאָן פאַר זיי און אויסגעדריקט די האָפנונג, אַז אויך אויף ווייטער וועט ה׳ גערשאָווסקי מיט זיין פרוי טאָן דאָסזעלבע.

מיט רעדעס טרעטען אַרויס דער פאָרזיצענדער פון „העלענובעק״ ה׳ רומקאָווסקי, ד״ר סאַרנא, ה׳ גוטערמאַן א. א. זיי ווייזען אָן אַז גערשאָווסקי האָט שטיל און בעשיידען געשאַפען איינעם פון די הויפּט־זיילען פון דער אינסטיטוציע.

פאַר די קינדער איז געווען צוגעגרייט אַ ספּעציעלע יום־טוב׳דיגע מאָהלצייט און די קינדער זענען בעריינט געוואָרען דורך די יובילאַרען, דער עולם האָט זיך געווײַלט ביז׳ן אָוונד צוזאַמען מיט די קינדער. לכבוד די יובילאַרען איז אויפ׳ן אָרט געזאַמעלט געוואָרען אַ גרעסערע סומע געלד פאַר „העלענובעק״.

קאָנסטיטואירונגס־זיצונג פון יוד. ליטעראַטען־ און זשורנאַליסטען־פעראיין.

נעכטען איז פאָרגעקומען די ערשטע זיצונג פון דער ניי־געוועהלטער פאַרוואַלטונג פון יודישען ליטעראַטען־און זשורנאַליסטען־פעראיין. די פאַרוואַלטונג האָט זיך קאָנסטיטואירט אויף פאָלגענדען אופן: פאָרזיצענדער י. אוגער, וויצע־פאָרזיצער לאַזאַר פיקס, סעקרעטאַר י. קאָהאַן און קאַסיר יצחק קאַצענעלסאָן.

די פאַרוואַלטונג האָט אויסגעהערט אַ בעריכט פון דער אָרגאַניזאַציע פון ערשטען יודישען פּרעסע־באַל, לויט וועלכען עס שטעלט זיך אַרויס, אַז די צוגרייטונגס־אַרבייט איז אין פולען גאַנג און אַז די בעפאָרשטעהענדע אימפּרעזע וועט זיין די פּרעכטיגסטע און אימפּאָזאַנטסטע אין לאָדז אין דעם סעזאָן.

די פאַרוואַלטונג וועט זיך אויך פאַרנעהמען מיט אָרגאַניזירען ביים פעראיין אַ קלוב פאַר דער יודישער אינטעליגענץ אין לאָדז.

אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די פעראייניגטע קאַלאָניאַל־הענדלער.

נעכטען איז אונטער׳ן פאָרזיץ פון ה׳ לעווין פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די פעראייניגטע קאַלאָניאַל־הענדלער (פּיעטריק. 6).

דער ערשטער האָט גענומען אַ וואָרט ה׳ ליסטיגמאַן, וועלכער האָט זיך אָפּגעשטעלט אויף דער שרעקליכער לאַגע פון די קאָלאָניאַל־הענדלער. זיי ווערען רואינירט. זאָגט ער, דורך די שטייערן, קאָנקורענץ א. א. וו.

אין דער דיסקוסיע האָבען זיך אַרויסגעזאָגט די ה״ה: ברוינער, עהרליך, בינעט, פרענקעל א.א. עס זענען אָנגענומען געוואָרען אַ רייה רעזאָלוציעס, דהיינו: 1) שיקען אַ דעלעגאַציע קיין וואַרשאַ, וועלכע זאָל זיך בעמיהען עס זאָל אָפּגעשטעלט ווערען דאָס שטייגען פון דעם דירה געלד פון 3 און 4 קאַטעגאָריע, 2) אינטערווענירען, אַז די אָרעמע מיטגלידער זאָלען קענען אויסקויפען פּאַטענטען פון דער 4־טער קאַטעגאָריע, 3) אויסדריקען צוטרוי דעם ה׳ עהרליך פאַר זיין טיכטיגער אַרבייט און בעטען איהם ער זאָל ווייטער בלייבען אין שפּיץ פון פעראיין.

מעלדונג.

אַלע שילדען־מאָלער־מייסטער ווערען אויפגעפאָדערט צו קומען מאָנטאָג ד. 3 יאַנואַר פּינקטליך 7 אָוונד אין לאָקאַל פון צענטער. האַנדווערקער־פערבאַנד (פּאָלודניאָוואַ 4) אויף אַ פערזאַמלונג פון אונזער סעקציע, וועגען דער צעכען־פראַגע. 248 די פאַרוואַלטונג

פון דער לייה־ און שפּאָר־קאַסע פון דער אַרבייטענדע אינטעליגענץ.

אין איינענעם לאָקאַל איז אונטער׳ן פאָרזיץ פון ד״ר ש. טאַרטאַקאָווער פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די מיטגלידער פון דער קאַסע. ד״ר טאַרטאַקאָווער גיט אָב אַ בעריכט וועגען די ביז איצטיגע טעטיגקייט. ס׳ווייזט זיך אַרויס, אַז די לייה און שפּאָר־קאַסע האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס צווישען דער אַרבייטענדער אינטעליגענץ, ביז איצט האָבען שוין אונטערגעשריבען דעקלעראַציעס 150 מיטגלידער, ה׳ מ. ראָזענבלום מעלדעט, אַז אַלע פאָרמאַליטעטען אין קרייז־געריכט זענען שוין אַדורכגעפיהרט. אין דער דיסקוסיע בעטייליגען זיך די ה״ה: מ. בליישיפט, גערשט, ג. ליכטענשטיין, ס׳ווערט בעשלאָסען אַנצוהויבען פון ערשטען יאַנואַר דאָס איינקאַסירען פון די פייען. און אויך פון חודש יאַנואַר אַדורכצופיהרען אַ ברייטע פּראָפּאַגאַנדע צווישען דער אַרבייטענדע אינטעליגענץ.

אכטונג סוחרים!

BANK SPÓŁDZIELCZY RZEMIEŚLNIKÓW i DROBN. KUPCÓW

w GORZKOWICACH z ogr. odp.

פיהרט אויס שנעל און פינקטליך אַלע באַנק־אָפּעראַציעס, נעמט אָן אינקאַסאָ, א בערגרייזונגען פון ווערטפאַפּירען און פראָטעסטן, אויך (פקדונות). 293

אחד־העם

(ענדע פון דער 1־טער זייט).

א״י־אידעע, איז אויסגעדריקט געוואָרען אין זיינע אַרטיקלען אינ׳ם יאָהר־בוך „פּרדס״ און אין אַ רייה אַרטיקלען אונטערן אַלגעמיינעם נאָמען „פּרוזיים״, אין וועלכע ער האָט ענטפּלעקט אַ גרויסע ערודיציע און אַ טיפען פילאָזאָפישען אַנאַליז. די דאָזיגע אַרטיקלען האָבען איהם געשאַפען אַ גרויסע פּאָפּולאַריטעט און האָבען אַרויסגערופען אַ בעוועגונג, וואָס האָט געטראָגען דעם נאָמען פון איהר שאַפער — „אחד־העמ׳יזם.

אין יאָהר 1908 איז אחד־העם אַריבערגעפאָהרען קיין לאָנדאָן.

זייט 1912 האָט ער זיך דערווייטערט פון דער ליטעראַרישער טעטיגקייט. אין 1922 איז ער אָפּגעפאָהרען קיין ארץ־ישראל, וואו ער האָט זיך בעזעצט אין תל אביב.

די פראַגע פון יודיש, האָט ער געווידמעט זיין איינציגען אַרטיקעל „וואָס איז דער יוד?״ דאָס אַרטיקעל האָט ער פאַרעפענטליכט אַלס „בריף צום רעדאַקטאָר פון יוד אין יאָהר 1899. אין דעם דאָזיגען אַרטיקעל האָט זיך אַרויסגעוויזען זיין פאַראַכטונג צו דער יודישער שפּראַך.

אחד־העם איז געווען דער בעדייטענדסטער העבּרעאישער פּובּליציסט און דענקער, וואָס האָט נישט קיין גלייכען, סיי לויט זיין רייכער ערודיציע, סיי, לויט דער שאַרפקייט פון זיין פילאָזאָפישען אַנאַליז און זיין קלאַסיש גלענצענדען סטיל.

צו דער פּאָפּולערקייט און בעליבטקייט פון אחד־העם אין ארץ־ישראל און כאַראַקטעריסטיש דער פאַקט, וואָס די גאַנצע צייט פון זיין וואוינען אין תל־אביב איז צווישען 12 און 4 ביי־טאָג, ווען ער פלעגט געוועהנליך רוהען, געווען פאַרבאָטען יעדער וואָגען־פערקעהר אויף דער גאַס וואו ס׳האָט זיך געפונען זיין וואוינונג.

אין תל־אביב איז אויך געווען אַ אחד־העם־גאַס.

*

פון אחד־העמ׳ס ווערק איז אין יאָהר 1895 ערשינען זיין ערשטער באַנד „על פּרשת דרכים״. אין די יאָהרען 1902 — 4 זענען ערשינען 3 בענדער פון דעם זעלבען ווערק.

פון זיינע „אויסגעוועהלטע שריפטען״ איז אין יאָהר 1908 ערשינען אַ יודישע איבערזעצונג פון ש. זעצער.

אַ טייל ווערק זענען אויך איבערזעצט אין עטליכע אייראָפּעאישע שפּראַכען.

אין 26 טעג אַרום

קומט־פאָר דער גרויסער מאַסקען־באַל פון דער יודישער פּרעסע.

די צוגרייטונגען צום גרויסען יודישען פּרעסע־מאַסקען באַל, וועלכער וועט פאָרקומען דעם 29. יאַנואַר 1927, זענען אין פולען גאַנג.

אַלע קאָמיסיעס: פון באַר, רעסטאָראַן, בופעט און אַרטיסטישע אַטראַקציעס, האַלטען כסדר זיצונגען און אַרבייטען אינטענסיוו.

גאַנץ בעזונדערס ווערען אָנגעווענדעט אַלע כוחות, אַז די זאַלען גופא אין וועלכע דער מאַסקען־באַל וועט פאָרקומען, זאָלען האָבען דעם געהעריגען אויסזעהן. צו דעם צוועק ווערען שוין צוגעגרייט ספּעציעלע דעקאָראַציעס און עפעקטען אויסער דעם, וועלען די ווענט זיין בעהאַנגען מיט בילדער און קאַריקאַטורען פון אַלע פּאָפּולערע פערזענליכקייטען פון לאָדז, געצייכנט פון די בעסטע יודישע מאָלער און קאַריקאַטוריסטען.

די עלעקטרישע עפעקטען ווערען איינגעאָרדנט דורך אַ קאָמיסיע פון פאַכמענער־אינזשעניערען און אַלץ קלאַפּט שוין מיט דער גאַנצער פּאָרע.

מיט איין וואָרט: דאָס יודישע לאָדז וועט האָבען אַן אמת׳ן פאָלקס־באַל, אַ פאַרוויילונג פאַר אַלע, אַלע, אַלע.

וויקטאָר כענקינ׳ס

לעצטער אויפטריט אין לאָדז.

(—) נאָכ׳ן גרויסען ערפאָלג פון זיין לעצטען אויפטריט אין לאָדז, ווערט היינטיגען דאָנערשטאָג צום לעצטען מאָל פאַר זיין אָוועקפאָהרען אויפגעטרעטען אין פילהאַרמאָניע וויקטאָר כענקין, וועלכער האָט שוין בעוויזען אין לאָדז צו ווערען אַ ליבלינג, אַלע זיינע אויפטריטען זענען אַדורך מיט׳ן גרעסטען ערפאָלג ביי אויספאַרקויפטע הייזער און פיל האָבען געמוזט אָוועקגעהן פון דער קאַסע, נישט בעקומענדיג קיין בילעטען.

די האנדעלס לאגע.

ענטוישונג און יאוש – דאס איז דער לייט מאטיוו, וואס האט בעהערשט איצט די האנדעלס-וועלט. אזוי איז ביים גרויסען סוחר, ביים קליינהענדלער און אזוי איז אויך ביים בעל-מלאכה.

דער וויכטיגסטער גורם פון אט דער ענטוישונג זענען די וועטערן, וועלכע האבען שלעכט געווירקט נישט נאר אין דער מאנופאקטור אדער גאלאנטעריע-בראנזשע, ווען קאניונקטור איז שטענדיג מעהר וועניגער אפהענגיג פון די וועטערן, נאר בכלל אין מסחר. די וועגען זענען זעהר שלעכטע און דער נאהענטער פראווינציעלער סוחר, ווי אויך דער פויער האלטען זיך אפ פון צו פאהרען אין שטאדט.

דער סך-הכל איז געווען זעהר א טרויעריגער. די מאנופאקטור-געשעפטען זענען פערלעגט מיט ווארימע סחורות, וועגען לוקסוס-ארטיקלען טראכט קיינער נישט. דאס האט זיך אויך אפגערופען אויף די בראנזשעס פון טריקאטאזש און הענטשקעס, דער פדיון האט אויך געמוזט אפגעשוואכט ווערען צוליב דער שטארקער פעראַרימקייט פון קאנסומענט.

ביי די מאנופאקטוריסטען איז די שטימונג א נאך-יום-טוב'דיגע. פון פראווינץ קומט מען נאך וועניג. פאסטעווען מאכט זיך אמען.

און אנגעגרייט האט מען א סך מעהר וויפיל מ'האט בעדארפט. מ'האט זיך געריכט אויף פרעסט און א שטארקען ערב יום טוב דיגען פדיון און אויסגעלאזען האט זיך א בוידעם. איבערגעבען געבוי די מקחים אויף פערשידענע מינים מאנופאקטור איז ביי די היינטיגע בעדינגונגען פשוט אונמעגליך, ווייל יעדער סוחר איז איצט געצוואונגען צו רעכנען זיך מיט זיינע אייגענע קאסע-בעדינגונגען, און אן'אנגעלאפענער וועקסעל צווינגט אפט צו פערקויפען אפילו אונטערן קרן...

דאס איינציגע, וואס ט'מונטערט אפיסעל אויף – זענען די האפענונגען אויף דעם נאהענטען זומער-סעזאן, אין צוזאמענהאנג מיט דעם פילט זיך שוין אן'אנבאט אויף פערשידענע מינים זומער-סחורות וועקסלען ווערען איצט גענומען: אויף טוך – דריי חדשים, אויף ווייסצייג א חודש, אויף די איבעריגע מינים (פלאנעל, קארט, טיכער א.א.וו.) – צוויי חדשים.

אויך אין דער גאלאנטעריע-בראנזשע איז נאך א קורצער און צייטווייליגער ערב יום-טוב אויפלעבונג – א טויטע שטילקייט. ביי דער היינטיגער פינאנסיעלער לאגע ליגט גאר קיינעם נישט אין קאפ זיך איינצוקויפען לוקסוס ארטיקלען. די וועגען זענען שלעכטע, פון פראווינץ קומט מען וועניג, און אויף איינצוקויפען אזעלכע מינים פון דער גאלאנטעריע-בראנזשע, ווי ווארימע יאקען א. א. וו. איז שין איצט צו שפעט.

פון פראווינץ האט מען אויפגעהערט צו קומען אויך צוליב אן'אנדער סיבה: די סוחרים האבען אליין גענומען ארום פאהרען איבער דער פראווינץ, אבער נישט מיט קאלעקציעס, נאר מיט סחורה ממש. דער פועל-יוצא דערפון איז, אז דער פראווינציעלער סוחר האט אויפגעהערט צו קומען אין שטאט. כאראקטעריסטיש איז אויך, אז א דאנק דעם ווילען צום לייזען שטעלט מען זיך פאר קיין זאך נישט אפ, און מ'רעכענט אויס'ן ארט די זעלבע פרייזען, וואס דער פראווינציעלער סוחר וואלט בעדארפט צאהלען דא לייגענדיג נאך דערביי גאנץ היבשע הוצאות.

איינקויף-בעדינגונגען – וועקסלען ביז 60 טעג און כמעט אהן געלד.

ד. צ.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטווארטען אויף יורידישע אנפראגען. וואס ווערען צוגעשיקט נאר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט"

בעם דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 3. יאנואר 1927.

2780. ג. ח-ס.

אויב אויפ'ן פוילישען פאס איז דער רובריק פון פוילישער בירגערשאפט אויסגעפילט און דער פאס איז ארויסגעגעבען געווארען אויפ'ן סמך פון א וויפשאנג, וועט מען אייך אין טשעכיע נישט פערהאלטען.

2781. א רעזערוויסט.

איהר קאנט דאס צוריקגעגעבענע מיליטערישע ביכעל איבערטוישען אויף א נייעס. עס קאסט 5 זלאטעס.

2782. צמונאלסקי.

אויב די פאבער-קאמיס'ע האט אייך קוואליפיצירט צו דער קאט. B, מסתם האט זי אנערקענט, אז איהר זענט צייטווייליג צו מיליטער-דינסט נישט פעהיג צוליב קערפערליכע טעמים. אויב דער צושטאנד וועט זיך צום יאהר נישט ענדערן, וועט איהר ווייטער בעקומען אנ'אדראטשעניע. מעהר ווי 2 מאל בעקומט מען נישט קיין אדראטשעניע. צום דריטען מאל מוז אייער בעציהונג צום מיליטער-דינסט ענטשידען ווערען: אדער איהר וועט אריינגעצויגען ווערען אין די מיליטערישע רייהען. אין פאל מען וועט אייך אנערקענען פאר פאסיג אדער איהר וועט בעפרייט ווערען, ווען דער געזונדצושטאנד וועט זיך דורך דער צייט פון די בעקומענע אדראטשעניעס נישט ענדערן.

2783. א סוחר פון ווסכאדניא.

פרינציפיעל איז די באהן פעראנטווארטליך פאר דעם צושאנדען געוואָרענעם באגאזש, אויב ער איז אנגעקומען אויף דער בעשטימטער סטאציע שפעטער פון אנגעוויזענעם אין פראכט טערמין.

2784. ל. ס.

איהר דארפט וועגען אנ'ענטשעדיגונג נישט בעזונדער איינקלאגען, נאר איהר קאנט וועגען אייער געלד-פרעטענזיע מעלדען דעם געריכט ביז צום אנהויב פון פראצעס. אויב איהר זענט נישט ביכולת צופ פראצעס צוצושטעלען די געהעריגע חשבונות. ווערט דער שטראף-אורטייל דערווייל ארויסגעטראגען און די ערלעדיגונג פון דער ציוויל-מאגונג דערווייל אפגעלעגט.

2785. לעזער מ. מ.

די בעשטעטיגונג פון מאגיסטראט וועגען דער אויפגעגעבענער סומע גרונט דירה געלד, אויפ'ן סמך פון וועלכען עס ווערט אויסגערעכענט דער לאקאל-שטייער, איז אין דעם פאל א קנאפער בעווייז. מאסגעבענד איז נאר דאס עדות זאגען פון לאקאטאר, וואס האט געוואוינט אין דער זעלבער דירה אין יוני 1914 אדער די פעסטשטעלונג פון א קאמיסיע.

2786. סקירניק.

30 פראצענט ארבייטס-אונפעהיגקייט איז נישט גענוג צו בעקומען פאר אייער זוהן אויף דעם סמך אנ'אפיעקונסטווא.

2787. א לעזער פון נא פיורקאווסקיעגא.

אויב איהר ווילט מיט אייער אייגענעם פערמעגען נישט זיין פעראנטווארטליך פאר דעם פערשטא בעגעמ'ס חובות, קאנט איהר די ירושה אננעמען לויט דער פראצעדור:

Z dobrodziejstwem inwentarza

2788. ל–וו–מש.

דאס ציוויל-געריכט מאכט נישט אפהענגיג דעם גורל פון דער ציוויל-מאגונג פון דעם רעזולטאט פון שטראף פראצעס, דאס שטראף געריכט אנערקענט די ציוויל אקציע נאר אויף אזוי פיל, אויף וויפיל דער אנגעקלאגטער איז אנערקענט געווארען פאר שולדיג אין אינקרימינירטען פערברעכען. אפילו, ווען צוליב פערעלטערונג אדער אמנעסטיע ווערט ער צו א שטראף נישט פער'משפט.

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

לעצטער אפשידס-גאסטראל!
קומט זיך געזעגענען מיט'ן בעריהמטען ארטיסט

יוליוס אדלער

צוזאמען מיט זיין אויסגעצייכענטען אנסאמבל. פרויען: הדסה, האליטש, סאלאמאן, רענינא, שייעוויטש. מענער: בריז, לאוי, קאן, קורע, קראנע, שטאקפעדער, ראטשיין און אנדערע.

היינט מאנטאג, דעם 3-טען יאנואר 1927. האלב 9 א זייגער אווענד
לעצטע פאפולערע פארשטעלונג צו ביליגע פרייזען
אויפ'ן אלגעמ. פערלאנג די סאציאלע טראגעדיע פון ערנסט טאלער, וועלכע האט א אונגעהויערען ערפאלג

הינקמאן

די הויפט-ראל „הינקעמאן"–י. אדלער.
בילעטען אין קאסע פון פילהארמאניע. אדמ. לייטער: א. שטאהפעדער.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
צוריקגעקעהרט.
אינערליכע- און קינדער-קראנקהייטען.
נעמט א פון 6–7, זונטאג פון 3–4.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32
ספעציאליסט פאר הויט, וענערישע און בעטנאר-שחקיע קראנקהייטען.
הילונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)
נעמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אווענד

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען. ספעצ. לונגען און הארץ קראנקהייטען בעשטראלונגען מיט קונסטליכע זונען-זון.
נעמט אן פון 3–5 נאכמיטאג.

די ליידענשאפט צו קארטען,

ביי יודישע פרויען אין אמעריקא.

אין ניו-יארקער „מארגען-זשורנאל" לייענען מיר:

אהן א צאהל זענען די אונגליקען וואס קומען ארויס פון דער יודישער ליידענשאפט צו קארטען.

נישט אויסצורעכענען די פאמיליעס, וואס זענען צוריסען געווארען, די קאריערעס וואס זענען דורכגעפאלען איידער זיי זענען צייטיג געווארען, די געשעפטען וואס זענען אונטערגעגאנגען אויס פערגאפעלסיגונג – אלץ צוליב קארטען!

דאס גאנצע געזעלשאפטליכע לעבען איז פערגיפטעט ביי די מייסטע פון אונזערע יודען צוליב דעם קארטען-שפיל.

קומט מען זיך נאר צוזאמען אין א הויז איז תיקף פינאקעל, ברידזש אדער פאוקער.

עס זענען דא אזוי פיל אינטערעסען, פון וועלכע יודען וואלטען געקענט רעדען און טון געטעס אי זיך אי אנדערע.

דאס אלעס ווערט פערשלונגען אין די קארטען.

און די יודישע פרויען זענען אין דער הינזיכט נישט בעסער. ווען זיי לאזען זיך אריין אין קארטען-שפיל פערגעסען זיי אפט זייערע פאמיליען און מאנכע פאמיליען ווערען אפט צוריסען צוליב דעם.

אנשטאט צו טראכטען פון איהרע קינדער, טראכט אפט די קארטען-שפילערקע, וואס עס וואלט געווען, ווען זי שפילט ארויס די טויז-קרייץ אנשטאט דאס צעהנטעלע.

דער גאנצער מח ווערט פערנומען דערמיט, און עס בלייבט קיין פלאץ פאר אנדערע זאכען.

אין פיל פאלען וואלט מען געקענט געפינען א מיטעל דערצו, אבער דארט וואו דער מאן און אלע שכנים שפילען, איז די אטמאספערע א קארטענדיגע, און עס איז שווער פאר איינעם זיך ארויסצורייסען פון איהר.

דער פאל פון וועלכען דא ווערט געשריבען אין דעם פאלגענדען בריף איז פיליכט איינער, צו וועלכען עס איז דא א תרופה, אויב מ'זאל זיך ערנסט נעהמען דערצו.

דא שרייבט אנ'אלטע מאמע:

מיר האבען א יונגע טאכטער וואס האט געהייראט נאך איידער זי איז אלט געווען 17 יאהר.

זי איז דריי יאהר פערהייראט. האט א פיינעם יונגען מאן פאר א מאן, און האט א קינד, א שעהן יונגעלע, זיבען מאנאט אלט.

מיר האבען זיי אוועקגעגעבען אינזער געשעפט. מיר האבען זיי אויסגעבויט א פיין הויז. זיי לעבען ביידע אויפ'ן פיינסטען אופן, און האבען זיך ביידע ליב.

אלצדינג וואלט געווען גוט און וואויל האט זיך צום אומגליק אונזער טאכטער אריינגעלאזט אין קארטען.

זי וויל אין געשעפט נישט אריינקוקען. זי וויל קיין מיטאג נישט קאכען און זיי געהען עסען אין רעסטאראנען.

דאס קינד ווערט איבערגעלאזט אויף גאט'ס בארעם, צו א דינסט-מיידעל, און ווערט פערנאכלעסיגט, אז ס'איז א גאט'ס רחמנות.

און די מאמע איז פערנומען מיט די קארטען און האט קיין צייט נישט פאר הויז און קינד.

מיר זיצען אביסעל ווייט פון זיי, אבער מיר שמעצען זיי, אז נישט וואלט דאס געשעפט נאך מעהר געליטען.

אויב מיר רעדען אויס אונזער טאכטער פאר איה"ר קארטען-שפיל ווערט זי ברוגז און קומט נישט צו אינז א וואך נאכאנאנד. און אז איהר מאן זאגט דאס איהר, ווערט זי אויך ברוגז, ווייל ער איהר נישט זאגען, דען ער האט זי ליב און וויל נישט זיין ברוגז מיט איהר.

טא וואס-זשע קען מען אין דעם טון, און ווי זאלען מיר האנדלען?

די פערצווייפעלטע עלטערען.

אונז שיינט, אז אין דעם פאל איז פערהאן אנ'עצה, און די יונגע פרוי קען ארויסגעראטעוועט ווערען פון דער שעדליכער ליידענשאפט, וואס איז אזוי ווי שכרות.

דאס הענגט אין גאנצען אפ פון דעם מאן.

אויב ער איז נאר נישט קיין לעמעשקע און ער האט זי באמת ליב, קען ער זי ברענגען צו א קריזיס, וואו זי זאל זיך מוזען ענטשליסען: ענטוועדער פאר מאן און קינד, אדער פאר קארטען שפיל.

ער מוז עס איינמאל פאר אלע מאל טון. ער מוז עס נעהמען ערנסט און שטרענג, און נישט מורא האבען, אז זי וועט ווערען ברוגז.

דער רוגז וועט שנעל איבערגעהן. און ער וועט זי האבען אלס גוטע געטרייע ווייב, און א געטרייע מאמע צו איה קינד.

טאמער אבער איז ער שוואך, און ער האט מורא דורכצוטראגען עטליכע טעג פון ברוגז מיט איהר, וועט דער סוף זיין א שלעכטער.

ס'איז דא א יודיש ווערטעל: בעסער דער ערשטער קריג איידער דער צווייטער.

איצט איז די צייט איהר ארויסצוהעלפען.

זאל דער מאן איהר ערנסט ערקלערען, דאס זי מוז אויפהערען איהר קארטען-שפיל, דאס זי מוז אפטרעטען דא[…] הויז און דאס קינד, און אויב נישט [..] מען דאס קינד אוועקנעהמען, ווייל קארטען שפילערקע קען נישט ערציה[…] א קינד.

אויב דער מאן האט שטארקייט גע[…] נוג דאס איהר צו ערקלעהרען און זי[…] נישט צו קימערען וועגען איהר ברוגז אדער טרעהרען, און איהר לאזען ל[…] פען עטליכע טעג און זיין אויף אנ'אמ[…] ברוגז מיט איהר – וועט זי אויפגעב[…] איהר קארטען-שפיל.

איצטער וועט דאס נישט שווער ז[…] צו טון. זי איז נאך יונג, און האט בל[…] איין קינד. שפעטער וועט עס […] שווערער.

נישט נאר דארף עס דער מאן ט[…] נאר ער מוז עס טון. דאס איז […] פליכט צו טון. אויב נישט פון זיי[…] וועגען, אדער פון איהרטוועגען, דא[…] ער עס טון פון דעם קינדס וועגען.

וואס פאר א מעגליכקייט האט א […] וואס איז פערנומען אין קארטען-שפ[…] אויפצוהאלטען א פאמיליע?

דער מאן וועט שפעל אזויכען […] אנדערע, וואס זאל זיך מעהר אינטע[…] סירען מיט איהם, און דאן וועט קו[…] דאס אונגליק.

עס וועט קומען צו א צוריסקייט […] דער פאמיליע און צו לייטישע גע[…] טער.

דאס יונגע ווייב וועט חרפה הא[…] און עס וועט זיין צו שפעט.

א צו-ל'הכעיס-אורטייל.

בעסטיאַלישער מערדער בעפֿרייט פֿון שטראָף.

(א בריף פֿון וויען).

דער פּראָצעס, וועלכער האָט זיך דאָ געענדיגט פֿאַר די היגע געשוואָרענע, האָט אַרויסגערופֿען אַזאַ געוואַלדיגע סענסאַציע, וועלכע מ'געדענקט נישט שוין זייט יאָהרען-לאַנג. די געשוואָרענע האָבען בעפֿרייט דעם קצב-יונג ווילדפֿעלד ווימפּאַסינגער, כאָטש ער האָט זיך אַליין מודה געווען, אַז ער האָט דער'הרג'עט זיין ווייב און כאָטש ער האָט אַליין דערצעהלט מיט אַלע פּרטים די מעשה, ווי אַזוי ער האָט זי צעשניטען שטיקלעכווייז פּונקט ווי מ'צעשניידט אַ בהמה.

די מעשה איז אַזוי געווען:

מיט עטליכע חדשים צוריק האָט מען ביי אַ בריק פֿון דער דאַנוי נישט ווייט פֿון דער שטאָט געטראָפֿען שווימען אַ פֿוס פֿון אַ מענשען. פֿערשטעהט זיך, אַז מ'האָט אָנגעהויבען חוקר ודורש צו זיין, ביז איינער אַ שוישפּילער האָט בעמערקט ווי ביי דעם דאַנוי דרעהט זיך עפּיס אַ פּערשוין מיט אַ פּעקעל און קוקט זיך אַלץ יעדעס מאָל אום, צי מ'זעהט איהם נישט. אַ וואַכמאַן האָט אָפּגעשטעלט דעם גוי, און ווען ער האָט אָנגעהויבען דורכקוקען דאָס פּעקעל, האָט ער דערינען געפֿונען הענט און אַ שטיק בויך פֿון אַ מענשליכען גוף.

דער פּערשוין האָט נאָך אַ קורצען פֿערהער זיך מודה געווען, אַז ער האָט מיט עטליכע טעג צוריק דער'הרג'עט זיין ווייב, מיט וועלכער ער האָט קיינמאָל נישט געלעבט בשלום און ער האָט זי צעשטיקעלט אברים-ווייז, בכדי זי לייכטער צו קענען איינוואַרפֿען אין וואַסער אַריין.

ווען מ'האָט געמאַכט אַ רעוויזיע ביי איהם אין שטוב, האָט מען נאָך געפֿונען בלויז דעם קאָפּ, וועלכער איז אויף אַ קינסטליכען אופֿן אַראָפּגענומען געוואָרען, און חוץ לזה האָט מען געפֿונען אין אַ פּאַפּיר איינגעפּאַקט די געדערים און אין אַ עקסטרע פּאַפּיר די גאַל. אַלע אַנדערע טיילען זיינען שוין געווען אַריינגעוואָרפֿען אין וואַסער.

דערביי האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַז ווימפּאַסינגער - אַזוי הייסט דער פּערשוין, האָט זיין ווייב דער'הרג'עט שוין מיט עטליכע טעג צוריק, און האָט זיך ערשט גענומען דערצו זי צו צעשטיקלען, ווען דער גוף האָט שוין אַרויסגעגעבען אַ מיאוס'ען ריח און ווען ער האָט שוין געהערט, אַז די שכנים הויבען זיך אָן צו פֿרעגען, וואָס ס'בעדייט דער גערוך, וועלכען מ'פֿיהלט אין גאַנצען הויז.

ווימפּאַסינגער האָט מיט זיין פֿרוי, וועלכע אַלע שכנים האָבען געקענט פֿאַר אַן אַרורה, שטענדיג זיך געקריגט. זי האָט געהאַט דריי קינדער פֿאַר דער חתונה, און מיט איהם האָט זי אויך געהאַט פֿיער קינדער. פֿון די זיבען קינדער האָבען דריי געלעבט אין הויז, די איבעריגע פֿיער זענען שוין געווען פֿאַר זיך. ווימפּאַסינגער איז געווען אַזאַ מין פּערשוין, אַז ער האָט געלעבט נישט נאָר מיט דער זעכצעהן-יאָהריגער שטיפֿטאָכטער, נאָר אַפֿילו מיט זיין אייגענער זעכצעהן-יאָהריגער טאָכטער, וועלכע האָט געהאַט אַ קינד פֿון איהר טאַטען. אַז די שטיפֿטאָכטער איז איינמאָל נעלם געוואָרען און ס'איז אַ כברה, אַז איהר שטיפֿטאַטע האָט זי אויך דערמאָרדעט און צעשטיקעלט, ווען זי האָט געוואָלט געהן צו דער פּאָליציי דערצעהלען, אַז זי איז מעוברת פֿון איהר שטיפֿטאַטע.

אַזוי ווי אָבער דערויף איז נישט פֿאַרהאַנען קיין בעווייזען, האָט מען וועגען דעם איהם נישט געקענט איינקלאָגען. אַזוי פֿיל איז זיכער, אַז זיין דערמאָרדעטע ווייב האָט איהם נישט איינמאָל דאָס פֿאָרגעוואָרפֿען און האָט עס אַפֿילו דערצעהלט די שכנים.

בעת אַזאַ מין קריג אַזוי דערצעהלט דער מערדער-האָט זיין ווייב געכאַפּט אַ מעסער און איהם געוואָלט אַריינשטעכען. דעמאָלט האָט ער געכאַפּט אַ האַק, וואָס איז געווען נישט ווייט, און האָט איהר געגעבען אַ קלאַפּ מיט זיין גאַנצער קראַפֿט איבער'ן קאָפּ, פּונקט אַזוי ווי ער-אַלס קצב-פֿלעגט עס טון אין שעכט-הויז.

זי איז אַנידערגעפֿאַלען, און אַ טייך פֿון בלוט האָט זיך אַ לאָז געטון-פּונקט, זאָגט ער, ווי פֿון אַן אָקס. ווען זי איז שוין געלעגען אויף דר'ערד, האָט ער איהר מיט דער האַק נאָך איין קלאַפּ געגעבען, נאָך וועלכען זי האָט זיך נישט מעהר גערירט. דערנאָך האָט ער דעם טויטען גוף אַרונטערגעצויגען אונטער'ן בעט, האָט אָפּגעוואַשען די פּאָדלאָגע פֿונ'ם בלוט און איז גאַנץ רוהיג געגאַנגען אַ ביסעל שפּאַצירען.

אויף דער נאַכט איז ער אַהיים געקומען און געוואַרט, ביז די צוויי יונגערע קינדער וועלען אַהיים קומען פֿון דער אַרבייט, האָט זיי דערצעהלט, אַז די מוטער איז אַוועקגעפֿאָהרען צו אַ קרובה אין אַ דאָרף אַריין, האָט פֿאַר זיך און די קינדער נאָך געמאַכט עפּעס צו עסען און איז מיט די קינדער געגאַנגען אין אַ קינאָ צו אַ „לוסטיגען שטיק“.

ווען זיי זענען אַהיים געקומען, האָבען זיי זיך געלעגט שלאָפֿען. איהם איז אויסגעקומען צו ליגען פּונקט אין דעם בעט, אונטער וועלכען די טויטע איז געלעגען.

ווען אין אַ פּאָר טעג אַרום האָט איינער פֿון די קינדער זיך אָנגערופֿען, אַז מ'פֿיהלט עפּעס אַ מיאוס'ען גערוך אין שטוב, האָט ער איהם איינגערעדט זאָכען, וואָס נישט געשטויגען און נישט געפֿלויגען.

ווען ער האָט אָבער מיט עטליכע טעג שפּעטער געהערט, אַז די שכנים אין הויז בעקלאָגען זיך אויפֿ'ן מיאוס'ן ריח, וואָס מען שפּירט, איז ער נישט מעהר געגאַנגען צו דער אַרבייט, נאָר האָט פּאַוואָלי, פּונקט ווי אַ בהמה צעשטיקעלט דעם גוף און איהם ביסלעכווייז אַריינגעוואָרפֿען אין וואַסער אַריין.

די גאַל האָט ער געוואָלט איבערלאָזען, בכדי צו ווייזען עמיצען, ווי גרויס אַ גאַל איז פֿון אַ שלעכטען מענשען, אויך דעם קאָפּ האָט ער געוואָלט אַ מאָל געבען אַ דאָקטאָר, ער זאָל איהם זאָגען, צי זענען די געהירען נישט אַנדערש, ווי ביי אַ נאָרמאַלען מענש...

אָט מיט אַזאַ קאַלטבלוטיגקייט האָט דער קצב-יונג דערצעהלט פֿאַר די געשוואָרענע, ווי אַזוי ער האָט דער'הרג'עט זיין ווייב, און ער האָט זיכער בעקומען זיין פּסק, ווען דער שטרענגער ריכטער ראַמזויער זאָל נישט געווען זאָגען, אַז עס טוט איהם באַנג, פֿאַרוואָס ביי אונז האָט מען אָפּגעשאַפֿט די טויט-אורטיילען.

די געשוואָרענע האָבען אָפּגענומען דעם ריכטער אויף צו להכעיס און האָבען אויף די פֿראַגען אַזוי געענטפֿערט, אַז ווימפּאַסינגער האָט געמוזט בעפֿרייט ווערען.

וודאי רעש'ט זיך דערמיט אויף טיש און אויף בענק. און ווער ווייסט, צי די געשוואָרענע געריכטען וועלען נישט ליידען אונטער דעם צו להכעיס-פּסק-דין.

ז. האַבען.

א סכסוך אין זגערזשער יודישען צעך

(פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

אין זגערזש עקזיסטירט אַ יודישער צעך דאַכט זיך, דער איינציגער אין פּוילען. זיין פֿערטייטונג איז נאַטירליך זעהר אַ וויכטיגע, אָבער ווי ס'פֿיהרט זיך אין פֿיל יודישע אינסטיטוציעס האָבען זיך די פֿיהרער נישט געקענט איינטיילען מיט די כבודים און צווישען זיי זענען ענטשטאַנען שאַרפֿע רייבונגען און סכסוכים, וועלכע האָבען דערפֿיהרט צו דעם, אַז די טעטיגקייט פֿון צעך איז אָפּגעשטעלט געוואָרען. אָבער אַפֿילו דאָס האָט נישט אָפּגעהאַלטען די פֿיהרער פֿון מחלוקות און ס'איז דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז דער בירגערמייסטער האָט אויפֿגעפֿאָדערט די צדדים זיך צו פֿערגלייכען און האָט ערקלערט, אויב ביז צו אַ געוויסען טערמין וועט נישט קומען צו אַן אויסגלייך, און ס'וועלען נישט אויפֿהערען די רייסערייען, וועט ער אָפּשיקען דעם סטאַטוט פֿון צעך אין וואָיעוואָדזשטווע אַלס פֿון אַ נישט עקזיסטירענדער אָרגאַניזאַציע. די דאָזיגע וואָרנונג האָט געהאַט אַ פּעולה.

מיט דעם ענין האָבען זיך פֿעראינטערעסירט געזעלשאַפֿטליכע טוער, ראַטמענער א. א. וו. מ'האָט אָנגעהויבען זוכען אַן אויסגלייך. פֿאָריגע וואָך האָט מען אַרויסגערופֿען צום בי"ד די קעמפֿענדע צדדים און געפֿונען אַן אויסגלייך. דער אויטאָריטעט פֿונ'ם בי"ד האָט געווירקט. די וואָך איז פֿאָרגעקומען אַ פֿערזאַמלונג, וואו ס'איז געוועהלט געוואָרען אַ נייע פֿערוואַלטונג און ס'איז אָפּגעהיט געוואָרען אַ וויכטיגע יודישע ווירטשאַפֿטליכע אינסטיטוציע.

8-mio KLASOWE GIMNAZJUM HUMANISTYCZNE ŻENSKIE
JÓZEFA ABA, Zielona 8
Telefon 22-12.
איינשרייבונגען פֿון נייע שילערינס פֿון דער A קלאַס ביז דער V טער איינשליסליך נעהמט אָן די קאַנצעלאַריע פֿון גימנאַזיע פֿון דעם 4-טען יאַנואַר 1927 אין די לעהר-שעהן.
208
Dyrektor J. AB.

צאָהן-אַרצט
H. Lewita-Fuchs
פּעטריקאָווער 50, טעל. 22 36
אויפֿנאַהם שעהן: פֿון 10 ביז 1 און פֿון 4 ביז 6.

Dr PRYBULSKI
צוריקגעקעהרט.
זאַוואַדזקאַ 1, טעלעפֿאָן 25-38
ווענערישע און האָר - הויט - קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספֿאַל), רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פֿון 9—1 און פֿון 4—8 אָוונד, דאַמען: פֿון 4—5 נאַכמ.

די ליבעס פֿון אַ קייזערין.

היסטאָרישער ראָמאַן פֿון לעבען אין רוסישן קייזערליכען הויף

פֿון ל. זאַכער מאַזאָך. (73

— איהר ווייסט — האָט ער זיך אָנגערופֿען — מיר זענען זעהר אַ פּאַסיגע פּאָר, מאַרפֿאַ איוואַנאָוונאַ, סיי מיט'ן אויסזעהן און סיי מיט'ן וואוקס.

— ניין, — האָט זי אַ שאָקעל געטון דעם קאָפּ — מיר זענען גאָרנישט קיין פּאַסיגע פּאָר. ווי אַזוי איך בין אָנגעטון פּאַס איך גאָרנישט צו זיין אייער דאַמע.

— נו, ווענען דעם קען מען זיך אַן עצה געבען — האָט שובאַלאָוו געזאָגט — קומט מיט מיר.

ער האָט זי אַריינגעפֿיהרט אין אַ געשעפֿט, וואו מ'האָט פֿערקויפֿט פֿראַנצויזישע שטאָפֿען. מ'האָט זיי געוויזען די בעסטע סחורה. די שעהנע דאַמע האָט פֿאַר זיך אויסגעקליבען שטאָף פֿאַר פֿינף קליידער, פֿונ'ם בעסטען סאַמעט און זייד, און שובאַלאָוו האָט בעצאָהלט און געהייסען עס אָפּשיקען צו דער דאַמע אַהיים.

און אַז זיי האָבען דערנאָך ווידער אַ שטיקעל צייט געשפּאַצירט האָט זיך די שעהנע דאַמע אָפּגעשטעלט פֿאַר אַ פֿוטער-געשעפֿט.

— צו שעהנע קליידער מוז מען האָבען אַ שעהנעם פּעלץ — האָט די דאַמע זיך אָנגערופֿען — צום גרעף, מיר וועלען זעהן, וואָס פֿאַר אַ פּעלצען מ'קען דאָ בעקומען.

זי איז אַריין אין פֿוטער-געשעפֿט און שובאַלאָוו האָט זיך נישט געקענט העלפֿען און איז אַריין מיט איהר.

זי האָט אָנגעקוקט די טייערסטע פּעלצען און צום סוף האָט זי זיך אויסגעקליבען אַ סייבל-פּעלץ און אַ וואונק געטון צו שובאַלאָוו'ן, אַז ער זאָל איהם בעצאָהלען, און ווען ער האָט מיט אַ זיפֿץ אַרויסגענומען זיין געלד-בייטעל, האָט זי פּלוצים זיך ווידער אָנגערופֿען:

— איך וויל נאָך האָבען אַ פֿוטערנעם יאַקעל, מיר איז שטענדיג קאַלט.

שובאַלאָוו איז אַ ביסעל נערוועז געוואָרען פֿון דער ברייטקייט, וואָס זיין דאַמע האָט אַרויסגעוויזען. ער האָט בעמערקט, אַז ער האָט נישט ביי זיך מעהר קיין מזומן-געלד; ער וועט אָבער דעם פּעלץ-הענדלער געבען אַן אַנווייזונג און וועט איהם איבערלאָזען די אַדרעס פֿון זיין דאַמע.

די שעהנע דאַמע זיך דאַמאָלס געווענדעט צום פּעלץ-הענדלער.

— אַן אַנווייזונג פֿון גראַף איז ווי מזומן-געלד. שיקט צו מיר דעם יאַקעל אַזוי גיך ווי איהר קענט.

און דערנאָך האָט זי שובאַלאָוו'ן דערלויבט צו בעגלייטען זי ביז איהר וואוינונג.

— קען איך אַרויפֿגעהן צו אייך? — האָט ער געפֿרעגט.

— היינט נאָך נישט — האָט זי געענטפֿערט — אפשר מאָרגען.

אויף מאָרגען איז שובאַלאָוו געקומען צו איהר אַהיים און זי האָט איהם אויפֿגענומען.

זי איז געלעגען אויף אַ בעט אינ'ם רויט-סאַמעטענעם יאַקעל, וואָס זי האָט געכטען אויסגעקליבען אין פֿוטערוואַרג-געשעפֿט, און זי האָט אויסגעזעהן נאָך אַ סך רייצענדיגער ווי נעכטען.

זי האָט אַ וואונק געטון צו איהם, אַז ער זאָל זיך זעצען אויפֿ'ן קליינעם בענקעל צו איהרע פֿיס און ווען ער האָט אָנגעהויבען רעדען וועגען זיין ליבע, האָט זי איהם מיט אַ חנעוודיגען שמייכעל געענטפֿערט:

— איהר וועט דאָך אַליין צוגעבען, אַז איידער איך ענטפֿער מיט מיין ליבע אויף אייערע, מוז פֿריהער פֿערזיכערט זיין מיין צוקונפֿט.

— איך בין גרייט צו פֿערזיכערען אייער צוקונפֿט — האָט ער זיך אָנגערופֿען.

— דאָס האָב איך געוואוסט — האָט זי געזאָגט — און איך דערלויב אייך מיינע הענד צו קושען.

דער צובאַלעוועטער שובאַלאָוו, כאָטש ער האָט שטענדיג געהאַט דערפֿאָלג ביי פֿרויען, איז פֿונדעסטוועגען געווען אויסער זיך, ווען זי האָט עס איהם געזאָגט, און ער איז צוגעפֿאַלען מיט זיינע ליפּען צו איהר האַנד.

ווען ער האָט זי דערנאָך פֿערלאָזען, האָט זי אַרויסגעקוקט דורכ'ן פֿענסטער און פּלוצים האָט זי זיך אָנגערופֿען, בעת ער האָט זיך געוואָלט זעצען אין זיין עקיפּאַזש.

— וואָס פֿאַר אַ שעהנע פֿערד איהר האָט, גראַף, איך קריג דאָך זיי פֿון אייך אַ מתנה, נישט אמת?

— אָ, מיט פֿערגעניגען! — האָט שובאַלאָוו אַרויסגעשטאַמעלט און דערביי האָט ער אויפֿגערעגט אַ טראַכט געטון: „זי וועט, דאַכט זיך, די הויט פֿון מיר אויך אַראָפּשינדען!“

— און דעם עקיפּאַזש אויך, גראַף!

— נו, אוודאי, דער עקיפּאַזש געהערט צו די פֿערד, איך וועל אייך עס באַלד צושיקען.

— ניין, ניין, איך וויל אויסשפּאָהרען! האָט די שעהנהייט אַרויסגעשריגען דורכ'ן פֿענסטער — און טאַקי גלייך. איך נעהם דעם עקיפּאַזש און די פֿערד און דעם קוטשער נאָך דערצו.

— און איך?

— איהר, גראַף? איהר קענט צופֿוס געהן אַהיים.

שובאַלאָוו איז צומישט געוואָרען, האָט נישט געוואוסט, וואָס צו טון. דערוויילע איז די קאַפּריזיגע שעהנהייט שוין געזעסען נעבען עקיפּאַזש און באַלד איז זי דאָרט געזעסען.

— מאָרגען, מיין פֿריינד — האָט זי אַרויסגעפֿליסטערט צו שובאַלאָוו'ן מיט אַזוי פֿיל צערטליכקייט און איהרע אויגען האָבען איהם אַזוי פֿיל צוגעזאָגט, אַז ער איז ווידער צוגעפֿאַלען מיט די ליפּען צו איהר האַנד און אַרויסגעמורמעלט:

מיט דעם גרעסטען אומגעדולד וועל איך אויף מאָרגען וואַרטען.

און דערנאָך האָט ער זיך אַ קעהר געטון צום קוטשער און צו איהם געזאָגט:

— דאָס איז דיין נייע פּריצה'טע. דו געהערסט צו איהר מיט די פֿערד!

אויף מאָרגען האָט זי איהם אויך מעהר נישט דערלויבט ווי צו קושען די הענד און אַזוי יעדען טאָג אין אַ משך פֿון צוויי וואָכען.

ער האָט זיך פֿערליבט אין איהר ווי אַ יונגעל און זי האָט כסדר פֿון איהם „געפּאָמפּעט“: היינט פּערל, מאָרגען סמאַראַגדען און בריליאַנטען. איהר וואוינונג האָט ער אויסגעפּוצט מיט די טייערסטע זאַכען — און פֿאַר אַלצדינג האָט ער בעקומען נישט מעהר ווי קושען.

(פֿאָרטזעצונג קומט)

ענגלישער גענעראַל סער דידס אָנגעקומען קיין וואַרשע

גרויסער מיטינג לכבוד דעם גאַסט אין וואַרשאַווער טעאַטער „נאָווי".

וואַרשע, 2 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט אינדערפריה איז מיט'ן בערלינער שנעל-צוג אָנגעקומען קיין וואַרשע דער ענגלישער גענעראַל סער דידס אין דער בעגלייטונג פון דעם עקזעקוטיוו-סעקרעטאַר פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע ד"ר לויטערבאַך.

אויפ'ן וואָקזאַל האָבען דעם אָנקומענדע גאַסט ערוואַרט פאָרשטעהער פון צ. ק. פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פּוילען, „ק"ן היסוד", יודישע „קאַלאָ", „מזרחי", „תרבות" אַקאַדעמישע זינגענד און אַנדערע.

נאָכמיטאָג איז אין זאַל פון טעאַטער „נאָווי" פאָרגעקומען אַ גרויסער מיטינג אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אָנקומען פון גענעראַל סער דידס.

צוערשט האָט בעגריסט דעם גאַסט מיט אַ רעדע ראַבינער פּראָפעסאָר שאָר אין העברעאיש, פּויליש און ענגליש און אָנגעוויזען אויף די פערדינסטען פון גענעראַל דידס ביים אויפבויען דאָס נייע ארץ-ישראל. דער רעדנער האָט ווייטער אָנגעוויזען, אַז סער דידס איז געווען די רעכטע האַנד פון נציב-העליון הערבערט סעמיועל און די יודישע פראַגע איז איהם זעהר נאָהנט צום האַרצען.

אין נאָמען פון „קרן-היסוד" האָט בעגריסט דעפּ. פאַרבשטיין אין העברעאיש און יודיש

דערנאָך האָט גערעדט דעפּ. גרינבוים אין העברעאיש און יודיש. ער האָט צוערשט מיטגעטיילט די טרויעריגע ידיעה וועגען טויט פון אחד-העם און בעגריסט דעם גאַסט געג. דידס אַלס דעם ערשטען וואָילווינשענדען גאַסט פון דער אויסערליכער וועלט

ד"ר גאָטליב האָט בעגריסט אין נאָמען פון אַלע ציוניסטישע פראַקציעס. ער האָט אָנגעוויזען, אַז די יודען און ענגלענדער זענען די איינציגע 2 פעלקער אין דער וועלט, וועלכע האָבען צו-ווייניג ערד און זוכען אַלץ מעהר אָרט פאַר זיך. ערשטענס זיך, אַז די ענגלענדער — ווייל זיי דאַרפען נאָך און די יודען — ווייל זיי האָבען נאָך גאָר נישט. אויך אין דער ליבע צום תנ"ך איז פאַרהאַן געמיינזאַמעס צווישען די ענגלענדער און יודען.

דאַן האָט גענומען דאָס וואָרט גענעראַל סער דידס. ער האָט אויסגעדריקט זיין בעדויערען צוליב'ן טויט פון אחד-העם און איבערגעגעבען די פּרעזידיום דערפאַר, וואָס ער קען נישט רעדען אויף דער, פאַר זיי פערשטענדליכע שפּראַך. ער האָט ערקלערט, אַז אַזוי שוין לאַנג ווי ער האָט געוואָלט קומען קיין פּוילען, כדי זיך צו בעקענען מיט דעם גרויסען יודישען ישוב, וועלכער איז דער וויכטיגסטער עלעמענט פאַר ארץ ישראל.

געג. דידס האָט ווייטער בעמערקט, אַז ער רעדט פּריוואַט, אָבער ער איז זיכער, אַז ער דריקט-אויס די מיינונג פון גאַנצען ענגלישען פאָלק. וואָס איז גינסטיג געשטימט פאַר די יודען אין ארץ-ישראל. הגם אַלע פּאַרטייען אין ענגלאַנד זענען פאַר דער באַלפור-דעקלאַראַציע — האָט געג. דידס געזאָגט — וועט די דאָזיגע דעקלאַראַציע נאָך מעהר פערספּעקטיוו ווערען, דורכ'ן קומען צו דער מאַכט פון דער „לייבור-פּאַרטיי" וואָס וועט געוויס בקרוב געשעהן. און אַז ארץ ישראל ענטוויקעלט זיך, איז דער בעסטער בעווייז דאָס, וואָס דער ארץ-ישראל-ביודזשעט גיט איצט אַ עודף און בעת אין יאָהר 1917 זענען געווען אין א"י 55 טויזענד איינוואוינער, זענען איצט פאַרהאַן 138 טויזענד. מ'דאַרף דעריבער שטיצען אַלע אַקציעס פאַר ארץ ישראל.

די רעדע פון געו. סער דידס איז איבערגעזעצט געוואָרען דורך ה' יוסף העפטמאַן.

מיט'ן געזאַנג פון „התקוה" איז דער מיטינג געשלאָסען געוואָרען.

פּראָצעס אין ווין צוליב חילול-שבת

פאַרפיהרט א פרומער הויז-ווירט נעגען זיין יודישען לאָקאַטאָר

ווין, 2 (ספּ. טעל.) אַן אינטערעסאַנטער יודישער פּראָצעס איז היינט דאָ פאַרענדיגט געוואָרען. דער הויז-איינגענטימער יעקב ראַבינאָוויטש, האָט פאַרדינגען מיט אַ צייט צוריק דער פרוי עפּשטיין אַ געוועלב אין דעם וואוין-אָפּמאַך איז געווען אַריינגעשטעלט אַ פּונקט, אַז די קרעמערקע מוז אונבעדינגט דאָס געשעפט האַלטען געשלאָסען אום שבת.

די לעצטע צייט האָט פרוי עפּשטיין געבראָכען דעם אָפּמאַך און אָנגעהויבען אָפען האַלטען דאָס געשעפט אום שבת, דער פרומער הויז-ווירט האָט דעריבער אָנגעגעבען די פרוי אין געריכט, פאַר ברעכען דעם אָפּמאַך.

די ערשטע אינסטאַנץ האָט די אָנקלאַגע אָפּגעוואָרפען. דאָס העכסטע געריכט אין ווין האָט אָבער אָנערקענט, אַז אַ יודישער הויז-ווירט האָט דאָס רעכט אַריינצושטעלען אַ פּונקט אין וואוין-אָפּמאַך. לויט וועלכען דער יודישער לאָקאַטאָר זאָל זיך פאַרפליכטען צו האַלטען געשלאָסען שבת זיין קראָם און אויב דער לאָקאַטאָר איז מסכים, בעת'ן פערנעמען די וואוינונג אויף אַזאַ פּונקט, מוז ער שפּעטער דעם אָפּמאַך האַלטען.

שוין אָנגעקומען
אַלערליי
קאַלאָשען
פון 5.50 זל. אָן.
אין אוניווערסאַל-מאַגאַזין
פּעטריקאָווער 44.

Dr.
L. Szyfman
האָט זיך איבערצויגען
אויף זשעלאַנאַ 3,
פּראָנט, 1. שטאָק. טעל. 6-72.
עמפּפאַנג-שעה'ן פון 7—9 אָוו.

Dr. med.
W. Eychner
פרויען-קראַנקהייטען
און אַקושעריע
זגערזשער 34 טעל 34-72
נעמט אָן אין דער לעטשניצע
פּעטריקאָווער 294 פון 12—2
מיטאָג אין דער חיים פון 8-6 אָוו.

Dr. ADAM
Grosglik
Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראַנקה.
רענטגען און ליכט-היילאינסט.
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט.

— ד"ר —
י. הערשפינקעל
Zawadzka 15,
telefon 11-87
— — ספּעציאַליסט פאַר — —
קינדער - קראַנקהייטען.
נעמט אָן אינדערהיים פון 8—10
פריה און פון 3—5 נאָכמיטאָג
און אין לעטשניצע „פּאָמאָץ".

Gimnazjum męskie
Tow. szerzenia oświaty wśród żydów
48 POMORSKA 48.

איינשרייבונגען און עקזאַמענס פון די ניי-אַריינטרעטענדע שילער פון
דעם 4. יאַנואַר 1927.
260

לעטשניצע (פאַר קומענדע קראַנקע)
„SALUS"
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און
ערצטליך דענטיסטישער קאַבינעט
גלובנאַ 41 טעל. 46-65.
איז פּעטיג טעגליך פון 9 פריה ביז 8 אָוו.
זונטאָג — פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.

ד"ר ז. ראַקאָווסקי	אויערען האַלז און נאָז-קראַנקהייטען	פון 11—12
ד"ר לאַנדקאַו	אינערליכע קראַנקהייטען	פון 1 — 2 און פון 5 — 7
ד"ר דינענזאָהן	קינדער-קראַנקהייטען	פון 11-12 און 4.30—6
ד"ר ווייס	כירורגישע קראַנקהייטען	פון 1—2 און פון 6.30—7.30
„ שמעלאָווסקי	פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע	2.30 — 3.30, 5.30 - 6.30 זונטאָג פון 12—1
„ זילבערשטראָם	הויט, וענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.	פון 11.30—1 און 7—8
ד"ר גאָלדבערג	אויגען קראַנקהייטען	פון 10.30—12.30
ד"ר גאָלדרינג	אינערליכע קראַנקהייטען	פון 11—12 און פון 3—5
צאָהן-אַרצט פרוי לאַנדקאָו „ סט. גאָלדבערג	צאָהן-און מויל-קראַנקהייטען	9.30—12 און פון 4—7 12—2 און פון 7—8

אָפּעראַציעס, אַטעראַציעס, איינשפּריצונגען, פּאָקען-שטעלען. עלעקטרי אַנאַליזע, (ווי אורין, פלעגמאַ, בלוט אז"וו) דורכלייכטונגען און רענטגען אויפנאַהמען, קורס פאַר שטאַמלער. נעבורטס-הילף בעראַטונגען פאַר מוטערס. קינסטליכע ציין, קאַראָנעס, גאָלדענע בריקען, פּלאָמבען א. אז. וו. ספּעצ. קורסען פאַר שטאַמלער. וויזיטען אין שטאָדט.
שוץ-אימפּונגען נעגען שקאַרלאַטין.
311

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערען-קר.	3—4
ד"ר קערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	9—12 4—5
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	10—12 5—6.30
ד"ר לובימאָש	הויט-און געשלעכטס קר.	12—2
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטעסקר.	1—3
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12.30—2
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	$1\frac{1}{2}-2\frac{1}{2}$
ד"ר בערנסאָן	פרויען און געבורטס הילף	3—4

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. ז. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען געמאַכט אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אורין, פלעגמאַ און בלוט. 2820
אימפּונגען נעגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ
דענטיסטישער קאַבינעט
עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	9—2 נ. מ.
ד"ר לאַזשינסקאַ סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	3—7.30

קינסטליכע ציינער, קאָראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

מאַסאַזש- און הייל-גימנאַסטיק-שולע
און קאַבינעט
פון דר. מעד. ב. שמירגעלד
צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89
ריקענביינער-פערקרימונגען, פּאַראַליזען, נערווען-שמערצען, פעטזוכט, אַרטרעטיזם, שטיהל-פערשטאָפּונג, גינעקאָלאָגישע מאַסאַזשען, בעהאַנדלונג פון פיזיש שוואַכע קינדער (גרופּען). נאָך דעם ענדיגען די שולע, ווערט אַרויסגעגעבען אַ צייגניש.
עמפּפאַנג פון 3 ביז 5.

דאַנטיסט און צאָהנטעכניק
י. ביטענסקי
5 קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונד.
פּרייזע ביליגע! בעראַטונג אָהן געצאָהלט

לעטשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערזשכאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערען קר.	10-11 2-3 $6\frac{1}{2}-7\frac{1}{2}$
ד"ר רוזמאַנער	הויט-און געשלעכטס-קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1-2 7-8
ד"ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פּאַפּירני	פרויען-און געבורטס-הילף	$11\frac{1}{2}$-1 5-6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	3-4 1.1-2
ד"ר ווייננבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	11-1 $5\frac{1}{2}$-7
ד"ר סטופּעל	רענטגען	4-6 10-12
א. גראַדזענטשיק	צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראַזעס	צאָהן-אַרצט	9—2

צאָהן-טעכניק, בעלייכטונגען, קאָראָנען, פּלאָמבען, א או. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
רענטגען-אינסטיטוט

Dr. med
STUPEL
Szkolna 12
ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 6—9 אין אָוונד, פרויען—12 ביז 3 נאָכמ. 873

— Dr. —
Z. Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז, און לונגען-קראַנקהייטען.
קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפאָן 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ. מ.

Dr. med.
Braun
פּאַלודניאָווא 23
טעלעפאָן 40-26
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האַר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אָוונד

Dr. med.
J. Polakow
ספּעציאַליסט פאַר
קינדער-קראַנקהייטען
Konstantynowska 37
טעלעפאָן 39-75
נעמט אָן פון 5—$6\frac{1}{2}$ אָוו. אין דער היים און פון 2—3 אין דער לעטשניצע אויף גייערס-מאַרק, פּעטריקאָווער 294.

Dr. med.
LUDWIK RAPEPORT
Pr. Narutowicza 25
(Dzielna) tel. 44-10.
ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָוונד.

אַבאָנעמענטס-פּרייז:
אינסעראַטען-פּרייז:

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.